

Έγγραφο συνόδου

A9-0060/2022

23.3.2022

ΕΚΘΕΣΗ

σχετικά με την εφαρμογή δράσεων για την αγωγή του πολίτη
(2021/2008(INI))

Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας

Εισηγητής: Domènec Ruiz Devesa

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ	3
ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....	12
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	30
ΤΕΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΜΕ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΚΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	31

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ

Το ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα δεν μπορεί να λειτουργήσει εάν οι πολίτες δεν το γνωρίζουν ή δεν το κατανοούν

Η συνεχιζόμενη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης απαιτεί η νέα γενιά Ευρωπαίων να συμμετέχει όλο και περισσότερο πολιτικά σε πολλαπλά επίπεδα, καθώς και να είναι σε θέση να ζει, να εργάζεται και να ενσωματώνει ένα αυξανόμενο επίπεδο πολυμορφίας στην καθημερινή ζωή τους. Η σημασία της εκπαίδευσης σε αυτή τη διαδικασία αναγνωρίζεται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ο οποίος δηλώνει ότι κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση για να μπορέσει να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία. Από την ανάλυση βασικών νομοθετικών κειμένων και συνεισφορών από εμπειρογνώμονες, συμφεροντούχους και μελέτες προκύπτουν τρεις λόγοι για τους οποίους είναι αναγκαίο να ισχυροποιηθεί η αγωγή του πολίτη που να καλύπτει όλα τα πολιτικά επίπεδα, το εθνικό, το ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο.

Πρώτον, η αγωγή είναι θεμελιώδης παράγοντας για την ύπαρξη ενεργών και ενημερωμένων πολιτών και, επομένως, για τη δημοκρατική συμμετοχή. Η κατεύθυνση μιας δημοκρατικής πολιτικής Ένωσης πρέπει να καθορίζεται από τη βούληση των πολιτών. Για πολλά χρόνια, η δυναμική άσκηση της ιδιότητας του Ευρωπαίου πολίτη παρεμποδίζεται από το κενό γνώσεων και την έλλειψη συναισθηματικής σύνδεσης που καλλιεργεί την ιδέα ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι απόμακρη και περίπλοκη.

Δεύτερον, μια σειρά γεγονότων και κοινωνικοπολιτικών αλλαγών αναζωογονούν την έκκληση για ισχυροποίηση της αγωγής του πολίτη. Η ανάγκη καταπολέμησης της ριζοσπαστικοποίησης, μετά τις επιθέσεις της 13ης Νοεμβρίου 2015 στο Παρίσι από ομάδες προσκείμενες στο αποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος, οδήγησε στη Διακήρυξη του Παρισιού το 2015 από τους Ευρωπαίους Υπουργούς Παιδείας, η οποία τόνισε την ανάγκη προώθησης της ιδιότητας του πολίτη και των κοινών ευρωπαϊκών αξιών.

Ομοίως, η διαμάχη γύρω από το Brexit είναι μια υπενθύμιση του αντίκτυπου που μπορεί να έχει στην Ένωση η έλλειψη ενημέρωσης και συναισθηματικής προσκόλλησης, σε συνδυασμό με την παραπληροφόρηση και την προπαγάνδα. Πιο πρόσφατα, υπήρξε εργαλειοποίηση του ευρωσκεπτικισμού από εθνικολαϊκιστικά κινήματα για πολιτικούς σκοπούς. Οι ίδιες τάσεις μπορούν να παρατηρηθούν σε εθνικό επίπεδο όπου ο κίνδυνος που ενέχει η κοινωνική πόλωση και οι ψευδείς ειδήσεις ασκούν όλο και μεγαλύτερη πίεση στα δημοκρατικά μας συστήματα.

Τρίτον, οι βαθιές διαρθρωτικές αλλαγές υποστηρίζουν επίσης την ανάγκη να ενισχυθεί αυτός ο τομέας της εκπαίδευσης και να αναγνωριστεί η διαρκώς εξελισσόμενη φύση της αγωγής του πολίτη. Για παράδειγμα, η ψηφιακή μετάβαση προσφέρει νέες ευκαιρίες για τη διαδικτυακή συμμετοχή των πολιτών και η περιβαλλοντική κρίση υπογραμμίζει την ανάγκη να ενεργούμε υπεύθυνα όχι μόνο ως μέλη μιας δεδομένης πολιτικής και κοινωνικής δομής, αλλά και ως υπεύθυνοι κάτοικοι του πλανήτη συνολικά.

Η αγωγή του πολίτη στην ευρωπαϊκή δράση

Υπάρχει ισχυρή πολιτική συναίνεση μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ σχετικά με την ανάγκη ισχυροποίησης της αγωγής του πολίτη. Η βούληση αυτή έχει ήδη διατυπωθεί

απερίφραστα στην επίσημη δήλωση για την Ευρωπαϊκή Ένωση που υπογράφηκε τον Ιούνιο του 1983, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στουτγάρδης, όπου οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων δεσμεύτηκαν να «βελτιώσουν το επίπεδο γνώσης για τα άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας και το επίπεδο πληροφόρησης για την ιστορία και τον πολιτισμό της Ευρώπης, ώστε να προωθηθεί η ευρωπαϊκή συνείδηση».

Έκτοτε, όλα τα θεσμικά όργανα υποβάλλουν όλο και περισσότερες πολιτικές δηλώσεις και δεσμεύσεις πολιτικής που υπογραμμίζουν την ανάγκη να επιτευχθεί πρόοδος όσον αφορά την προώθηση της αγωγής του πολίτη, συμπεριλαμβανομένης της αγωγής του Ευρωπαίου πολίτη. Πρόσφατα παραδείγματα είναι η Δήλωση για την προαγωγή της ιδιότητας του πολίτη και των κοινών αξιών της ελευθερίας, της ανοχής και της αποφυγής των διακρίσεων μέσω της εκπαίδευσης (2015), το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 12ης Απριλίου 2016 σχετικά με την εκμάθηση για την ΕΕ στο σχολείο, την ανακοίνωση της Επιτροπής για την ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού (2017), οι συστάσεις του Συμβουλίου σχετικά με την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας και σχετικά με τις βασικές ικανότητες της δια βίου μάθησης (2018), η ανακοίνωση της Επιτροπής για την επίτευξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 (2020), το ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021) και το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 11ης Νοεμβρίου 2021 σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης: μια κοινή, ολιστική προσέγγιση.

Κατά τη σύγκριση, ωστόσο, της διαρκούς δήλωσης δέσμευσης και των δεδηλωμένων στόχων πολιτικής σχετικά με την αγωγή του πολίτη με την πραγματική εφαρμογή, υπάρχει ένα ολοφάνερο χάσμα. Ένα χάσμα μεταξύ πολιτικής και πρακτικής, αλλά και μεταξύ γενικών στόχων πολιτικής και πραγματικών σχεδίων για την επίτευξή τους. Υπάρχει έλλειψη συγκεκριμένων στόχων σχετικά με την αγωγή του πολίτη. Το ίδιο συμπέρασμα συνάγεται σχετικά με τη διδασκαλία των κοινών ευρωπαϊκών αξιών, που νοούνται ως οι αξίες που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 της ΣΕΕ, όπου παρατηρείται ανεπαρκής εφαρμογή στην εκπαιδευτική πολιτική όσον αφορά συγκεκριμένα μέσα του προγράμματος σπουδών και υποστηρικτικά μέτρα¹.

Χαρακτηριστικά, ο εισηγητής διαπιστώνει την περιορισμένη ανάπτυξη της σύστασης του Συμβουλίου του 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες όσον αφορά την ικανότητα για την ιδιότητα του «ενεργού πολίτη». Οι περισσότερες ικανότητες έχουν προωθηθεί με τη συμπερίληψη ειδικών δεικτών αναφοράς στο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ET 2020), στο ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων ή με την ανάπτυξη σε ευρωπαϊκό επίπεδο ειδικών πλαισίων για την υποστήριξη της εκπαιδευτικής αλλαγής (π.χ. το Digital Competence Framework 2.0 ή το EntreComp, το Entrepreneurship Competence Framework). Επιπλέον, το 2020 δημοσιεύτηκε ένα εννοιολογικό πλαίσιο για τις προσωπικές, κοινωνικές και μεταγνωστικές ικανότητες² (LifeComp) από το Κοινό Κέντρο Ερευνών, μη αξιοποιώντας έτσι την ευκαιρία να σημειωθεί αποφασιστική πρόοδος σε ένα πλαίσιο για την αγωγή του πολίτη.

¹ Μελέτη της EPRS για τη διδασκαλία κοινών αξιών.

² Το πλαίσιο περιλαμβάνει τρεις ικανότητες ανά τομέα, και συγκεκριμένα: αυτορρύθμιση, ευελιξία, ευεξία (προσωπικός τομέας), ενσυναίσθηση, επικοινωνία, συνεργασία (κοινωνικός τομέας), πνεύμα ανάπτυξης, κριτική σκέψη και διαχείριση μάθησης (μεταγνωστικός τομέας).

Τα κύρια τεκμήρια που προέκυψαν από το έργο το οποίο αναλήφθηκε στον τομέα οφείλονται στην ομάδα εργασίας του ET 2020 για την προώθηση των κοινών αξιών και της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς που εξέδωσε μια συλλογή βέλτιστων πρακτικών για διάφορα θέματα και πραγματοποίησε δραστηριότητες αλληλοδιδασχής από ομοτίμους. Το έργο αυτό σχετίζεται με την αγωγή του πολίτη, αλλά στερείται ολοκληρωμένης και συστηματικής προσέγγισης σχετικά με τον τρόπο προώθησης της διδασκαλίας της αγωγής του πολίτη με ολοκληρωμένο και δομημένο τρόπο. Δεν βρέθηκαν τεκμήρια που να αποδεικνύουν ότι οι δραστηριότητες της ομάδας εργασίας έχουν άμεσο αντίκτυπο στην προώθηση της αλλαγής πολιτικής στον τομέα της αγωγής του πολίτη, ακόμη και αν αρκετοί εμπειρογνώμονες (π.χ. Λιθουανία, Φινλανδία, Πορτογαλία, Κροατία) αναγνώρισαν τη θετική επιρροή της πολιτικής και των δράσεων της ΕΕ στην εφαρμογή της αγωγής του πολίτη στα εκπαιδευτικά τους συστήματα.

Συμβολή προγραμμάτων της ΕΕ στην προαγωγή της αγωγής του πολίτη

Πρόγραμμα Erasmus+

Η βασική δράση 1 του ERASMUS, η οποία επικεντρώθηκε στην κινητικότητα, αύξησε έμμεσα την αίσθηση του ανήκειν στην Ένωση. Ενώ, ωστόσο, η βασική δράση 1 μπορεί να ενισχύσει τις γνώσεις για τη χώρα υποδοχής και να παράσχει μια αναστοχαστική προσέγγιση ως προς τη χώρα καταγωγής, υπάρχει έλλειψη στοιχείων σχετικά με τις επιπτώσεις της βασικής δράσης 1 στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της. Η εμπειρία κινητικότητας που προσφέρει το Erasmus μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη ορισμένων ικανοτήτων και δεξιοτήτων μέσω της άτυπης μάθησης σε ορισμένους τομείς που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη, όπως οι διαπολιτισμικές δεξιότητες ή η εκμάθηση να ζεις και να εργάζεσαι με άλλους. Ωστόσο, η έλλειψη τυπικών συνιστωσών στη βασική δράση 1 περιορίζει τις δυνατότητες της δράσης να προωθήσει την αγωγή του πολίτη.

Η βασική δράση 2 «Συνεργασία για την καινοτομία και την ανταλλαγή καλών πρακτικών» και η βασική δράση 3 «Υποστήριξη μεταρρυθμίσεων πολιτικής», καθώς και οι δραστηριότητες Jean Monnet είναι οι δράσεις με μεγαλύτερη συμβολή στην προώθηση της αγωγής του πολίτη. Έχουν προσδιοριστεί οκτώ έργα που σχετίζονται άμεσα με την αγωγή του πολίτη. Ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων αυτών ανέρχεται, ωστόσο, μόνο στο 0,000046 % του προϋπολογισμού για την περίοδο 2014-2020. Από την ανάλυση των διαφόρων έργων της βασικής δράσης 2 και της βασικής δράσης 3, προέκυψε ότι καλύπτουν ορισμένους τομείς που σχετίζονται με την αγωγή του πολίτη, ιδίως τον διάλογο και την ένταξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη συμμετοχή, την ιδιότητα του πολίτη και σε μικρότερο βαθμό την ιδιότητα του πολίτη της ΕΕ. Φαίνεται επίσης ότι πολιτικά στοιχεία, όπως η πολιτική συμμετοχή (εκλογές) ή οι κοινές ευρωπαϊκές αξίες (δημοκρατία, κράτος δικαίου ή δικαιοσύνη συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής δικαιοσύνης) καλύπτονται σε οριακό βαθμό. Τα έργα καλύπτουν διάφορες πτυχές που απαιτούνται για τη βελτίωση της κατανόησης του τρόπου με τον οποίο η εκπαίδευση για την ιδιότητα του πολίτη μπορεί να διδαχθεί αποτελεσματικά. Στα αποτελέσματα του έργου περιλαμβάνεται, για παράδειγμα, η ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών, μεθοδολογικών και παιδαγωγικών εργαλείων. Ομοίως, τα έργα καλύπτουν όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, δηλαδή την πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μικρό ποσοστό εκτείνεται επίσης στην εκπαίδευση των ενηλίκων, συμβάλλοντας, αν και με περιορισμένο τρόπο, στη δια βίου μάθηση.

Όσον αφορά τη γεωγραφική κάλυψη, ενώ οι περισσότερες χώρες της Ένωσης έχουν συμμετάσχει σε έργα, θα πρέπει να βελτιωθεί η γεωγραφική ισορροπία. Όσον αφορά τον

αντίκτυπο, το σημαντικότερο μειονέκτημα θεωρείται ότι αποτελούν τα προβλήματα βιωσιμότητας και οι δυσκολίες κατά την ανάπτυξη σταθερών δομών για τη συνέχιση των εργασιών στο πλαίσιο του έργου ή την περαιτέρω διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου, ακόμη και μετά το τέλος του έργου.

Αναμένονται περισσότερα σε αυτόν τον τομέα στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus 2021-2027, καθώς η βασική δράση 2 θα δώσει μεγαλύτερη προσοχή στις «κοινές αξίες, την ενασχόληση με τα κοινά και τη συμμετοχή» στη δια βίου μάθηση και ευαισθητοποίηση σχετικά με την κατανόηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κοινών αξιών της ΕΕ, αλλά δεν υπάρχουν ακόμη στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι έχει επιτευχθεί πρόοδος. Συνολικά, μπορεί να παρατηρηθεί πλήρης έλλειψη συστημικού αντίκτυπου όσον αφορά τις δράσεις του προγράμματος Erasmus στον τομέα της αγωγής του πολίτη.

Τα προγράμματα «Ορίζων 2020» και «Ορίζων Ευρώπη»

Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» είναι το κύριο ερευνητικό πρόγραμμα της ΕΕ που μπορεί να χρηματοδοτήσει έργα τα οποία σχετίζονται με την αγωγή του πολίτη. Ωστόσο, οι σχετικές με το πρόγραμμα σπουδών, μεθοδολογικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία της αγωγής του πολίτη παραμένουν γενικά ανεπαρκώς ανεπτυγμένες και πάσχουν από έλλειψη έρευνας. Σύμφωνα με τα στοιχεία, αν και πολλά έργα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» επικεντρώθηκαν σε αξίες που σχετίζονται με την ιδιότητα του Ευρωπαίου πολίτη, 8 μόνο ερευνητικά έργα καλύπτουν συγκεκριμένα και άμεσα την αγωγή του πολίτη, τα οποία αναλογούν μόλις σε 0,00002 % του προϋπολογισμού για την περίοδο 2014-2020. Τα έργα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, ενώ διερευνούν τη σχέση μεταξύ της ανάπτυξης της ιδιότητας του πολίτη στη δημόσια ζωή και της αγωγής του πολίτη στα σχολεία, καθώς και της μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Ερευνούν επίσης τις δυνατότητες καθιέρωσης νέου περιεχομένου, μεθοδολογιών και δραστηριοτήτων μέσω νέων συμμετοχικών, δημιουργικών και τεχνολογικών μεθόδων. Η έρευνα τείνει να επικεντρώνεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ακολουθούμενη από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Προκύπτουν, ωστόσο, ερωτήματα ως προς τον αντίκτυπο του περιορισμένου μεγέθους των εν λόγω έργων και της σχετικά σύντομης διάρκειάς τους. Επιπλέον, μια σαφής ανισορροπία όσον αφορά τη γεωγραφική κάλυψη προκύπτει από την ανάλυση με περισσότερους συμμετέχοντες από τη Δυτική και τη Νοτιοδυτική Ευρώπη.

Ο κύκλος του προγράμματος «Ορίζων 2021-2027» δίνει μεγαλύτερη προσοχή στα ζητήματα που σχετίζονται με την παρούσα έκθεση εφαρμογής. Ειδικότερα, η ομάδα 2 «Πολιτισμός, δημιουργικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς» στοχεύει στην ενίσχυση των ευρωπαϊκών δημοκρατικών αξιών, συμπεριλαμβανομένου του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ένδειξη αυτού αποτελεί μια πρόσφατη πρόσκληση που δημοσιεύτηκε για την εκπαίδευση για τη δημοκρατία το 2022. Είναι, ωστόσο, πολύ νωρίς για να εκτιμηθεί ο αντίκτυπος του τρέχοντος προγράμματος.

Ευρώπη για τους πολίτες

Το πρόγραμμα Ευρώπη για τους πολίτες (2014-2020), στόχευε μεταξύ άλλων στόχων, να βοηθήσει τους πολίτες να κατανοήσουν την ιστορία, τις αξίες και την ποικιλομορφία της ΕΕ και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες σε επίπεδο ΕΕ. Το πρόγραμμα επέτρεπε τη συμμετοχή των σχολείων και οι δύο ροές χρηματοδότησης,

«Ευρωπαϊκή μνήμη» και «Συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά», αφορούσαν την αγωγή του πολίτη.

Κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος³ διαπιστώθηκε ότι ήταν αποτελεσματικό στην επίτευξη των στόχων αυτών και ότι οι δραστηριότητές του συνέβαλαν στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών και της συνολικής συζήτησης για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της ΕΕ. Ωστόσο, επισημαίνονται ανησυχίες σχετικά με τη γεωγραφική εξάπλωση, ιδίως στο σκέλος της αδελοφοποίησης πόλεων, και τη βιωσιμότητα των χρηματοδοτούμενων δράσεων.

Όσον αφορά τη συγκεκριμένη συνεισφορά του προγράμματος «Ευρώπη για τους πολίτες» στην αγωγή του πολίτη, ο εισηγητής εντόπισε 6 μόνο έργα που επικεντρώνονται στην αγωγή του πολίτη⁴, τα οποία αναλογούν συνολικά σε σχεδόν 2 % του προϋπολογισμού του προγράμματος για την περίοδο 2014-2020, εκ των οποίων μόνο δύο αφορούν άμεσα την εκπαιδευτική κοινότητα, χωρίς πληροφορίες για τον αριθμό των τελικών δικαιούχων

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» 2021-2027, δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στη δέσμευση και συμμετοχή των πολιτών. Αυτό είναι εμφανές από τη δημοσίευση ειδικής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων⁵ με σκοπό την προώθηση της συμμετοχής πολιτών και αντιπροσωπευτικών ενώσεων στη δημοκρατική και πολιτική ζωή της Ένωσης, η οποία θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη συμμετοχή των σχολείων και της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Δημιουργική Ευρώπη

Το πρόγραμμα **Δημιουργική Ευρώπη** (2014-2020) δεν περιλάμβανε άμεσα στους στόχους του την προώθηση της αγωγής του πολίτη ή τη βελτίωση της γνώσης για την ΕΕ. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μεταξύ των στόχων του την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, καθώς και την καλύτερη κατανόηση της κοινής ιστορίας της Ευρώπης. Όλες οι δράσεις που χρηματοδοτούνται μέσω του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» πρέπει να προσφέρουν προστιθέμενη αξία στην ΕΕ επίσης έμμεσα, βελτιώνοντας τη γνώση των πολιτών για πολιτισμούς διαφορετικούς από τους δικούς τους.

Ο εισηγητής εντόπισε δύο μόνο έργα⁶ που αποσκοπούν συγκεκριμένα στην ανάπτυξη της αγωγής του πολίτη στα σχολεία, η οποία αντιπροσωπεύει μόνο το 0,000007 % του προϋπολογισμού για την περίοδο 2014-2020, μέσω της τέχνης και της μη τυπικής εκπαίδευσης. Εντοπίστηκαν, ωστόσο, 24 έργα που αφορούν την ιδιότητα του πολίτη, γεγονός που καταδεικνύει τη διάθεση των δικαιούχων του προγράμματος να δράσουν σε αυτόν τον τομέα. Δεδομένου του μικρού όγκου των έργων που στοχεύουν συγκεκριμένα στην αγωγή του πολίτη, εκτιμάται ότι ο συνολικός αντίκτυπος σε ολόκληρη την Ένωση είναι χαμηλότερος από τις δυνατότητες του προγράμματος.

Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης

³ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/efcp_mid_term_evaluation.pdf

⁴ <https://ec.europa.eu/programmes/europe-for-citizens/projects/>

⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities>

⁶ [https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/#search/project/keyword=citizenship%2520school&programmes\[0\]=31052583&matchAllCounties=false](https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/projects/#search/project/keyword=citizenship%2520school&programmes[0]=31052583&matchAllCounties=false)

Το **Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης** χρηματοδοτεί εθελοντικές τοποθετήσεις για νέους σε όλη την Ευρώπη. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το 2018, γεγονός που δεν επιτρέπει την αξιολόγηση του αντικτύπου του λόγω του σύντομου χρονικού πλαισίου εφαρμογής. Παρ' όλα αυτά, ο γενικός στόχος του είναι να ενισχύσει τη συνοχή, την αλληλεγγύη, τη δημοκρατία και την ιδιότητα του πολίτη στην Ευρώπη, μέσω της ενεργού συμμετοχής. Ο εισηγητής εντόπισε 21 έργα που αφορούν άμεσα την «αγωγή του πολίτη»⁷, τα οποία αναλογούν μόνο στο 0,2 % του προϋπολογισμού για την περίοδο 2018-2020. Πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει υπερεκπροσώπηση των νοτιοδυτικών κρατών μελών μεταξύ των δικαιούχων, η οποία δημιουργεί γεωγραφική ανισορροπία και εμποδίζει τις δυνατότητες του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης. Επιπλέον, ο περιορισμένος προϋπολογισμός του νέου προγράμματος, ελαφρώς υψηλότερος από το 1 δισ. EUR για την περίοδο 2021-2027, δεν παρέχει καμία ένδειξη ότι οι δυνατότητες του προγράμματος μπορούν να αξιοποιηθούν.

Τα προγράμματα Σχολείο-Πρεσβευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Euroscola

Η διαρκής ανάπτυξη του προγράμματος Σχολείο-Πρεσβευτής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EPAS), που εφαρμόζεται σε επίπεδο ΕΕ από το 2016, έχει καταδείξει το υφιστάμενο ενδιαφέρον για την παροχή και τη λήψη εκπαίδευσης σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη της ΕΕ. Το EPAS απευθύνεται σε σχολεία και μαθητές δευτεροβάθμιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Διαθέτει ένα ενσωματωμένο σύστημα κατάρτισης εκπαιδευτικών, επομένως όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο πρόγραμμα έχουν εκπαιδευτεί σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη της ΕΕ.

Μετά το σχολικό έτος 2020-2021, το δίκτυο του EPAS αριθμεί 3 897 ανώτερους πρεσβευτές και 58 900 κατώτερους πρεσβευτές, από 1 572 πιστοποιημένα σχολεία στα 27 κράτη μέλη. Κατά τη σχολική χρονιά 2020-2021, τα σχολεία φιλοξένησαν 11 980 εκδηλώσεις EPAS, με τη συμμετοχή 242 βουλευτών του ΕΚ. Η καθιέρωση της ψηφιακής συμμετοχής διέυρνε την εμβέλεια των δραστηριοτήτων. Η ευρύτερη διοργανική συνεργασία, ιδίως μέσω των νέων κέντρων Europe Direct, συνέβαλε επίσης στην επέκταση του προγράμματος. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν δυσκολίες πρόσβασης σε σχολεία που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές. Ομοίως, η συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών γίνεται σε εθελοντική βάση, χωρίς επίσημη αναγνώριση του προγράμματος από τις εθνικές αρχές, γεγονός που περιορίζει την περαιτέρω εμπλοκή των συμμετεχόντων. Επιπλέον, οι άνθρωποι και δημοσιονομικοί περιορισμοί θέτουν δυσκολίες στην επέκτασή του σε ολόκληρη την ΕΕ.

Το πρόγραμμα Euroscola, που δημιουργήθηκε το 1990, συμπληρώνει το EPAS και έχει παράσχει τη δυνατότητα στους μαθητές να συμμετέχουν σε προσομοιώσεις των εργασιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Κάθε χρόνο, το Euroscola φιλοξενεί 20 συνεδρίες ετησίως στο Στρασβούργο, ενώ υποδέχεται περίπου 10 000 μαθητές ηλικίας μεταξύ 16 και 18 ετών από όλα τα κράτη μέλη. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενίσχυσε τη συνεργασία μεταξύ του EPAS και του Euroscola, γεγονός που επέτρεψε στο EPAS να επιδειξει μεγαλύτερη δέσμευση για να επωφεληθεί από το Euroscola, ευκαιρία η οποία εκτιμήθηκε δεόντως από τους συμμετέχοντες.

Αγωγή του πολίτη στα κράτη μέλη

Τα συμπεράσματα που συνάγονται στην παρούσα έκθεση βασίζονται στα περιορισμένα δεδομένα που είναι διαθέσιμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα οποία προσφέρουν μια μερική μόνο

⁷ <https://europa.eu/youth/solidarity/projects>

εικόνα του τρόπου με τον οποίο διδάσκεται και ενσωματώνεται η αγωγή του πολίτη στα σχολεία σε ολόκληρη την Ένωση. Πληρέστερη πηγή πληροφοριών που προσφέρει συγκρίσιμα δεδομένα για τα κράτη μέλη είναι η διεθνής έρευνα με τίτλο «International Civic and Citizenship Education Study» (ICCS), που υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την τελευταία της έκδοση να χρονολογείται από το 2016 και καλύπτει μόνο 14 κράτη μέλη⁸. Αναμένεται νέα έκδοση έως το 2022. Το 2018 το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πραγματοποίησε ανάλυση με βάση τα δεδομένα της ICCS. Η ανάλυση αυτή συμπληρώθηκε από την έκθεση του Δικτύου Ευρυδίκη 2017 που παρέχει ποιοτικά δεδομένα τα οποία καλύπτουν όλα τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφιέρωσε την έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για το 2018 στην αγωγή του πολίτη. Συμπληρώνοντας τις πηγές αυτές, η έκθεση της EPRS 2021 για την εφαρμογή των δράσεων αγωγής του πολίτη στην ΕΕ, προσφέρει μια ανασκόπηση 10 κρατών μελών το 2021.

Μια περαιτέρω δυσκολία στην αξιολόγηση της εφαρμογής της αγωγής του πολίτη έγκειται στη ρευστότητα της έννοιας και στην έλλειψη ενοποιημένου ορισμού μεταξύ των μελετών.

Κύρια πορίσματα για την εφαρμογή των εκπαιδευτικών πολιτικών σχετικά με την αγωγή του πολίτη

Λαμβάνοντας τον ευρύτερο ορισμό, η έκθεση του Δικτύου Ευρυδίκη 2017 διαπιστώνει ότι η αγωγή του πολίτη αποτελούν μέρος των εθνικών προγραμμάτων σπουδών για τη γενική εκπαίδευση σε όλες τις χώρες. Στα περισσότερα κράτη μέλη δίνεται έμφαση σε επίπεδο πολιτικής σε έννοιες όπως η δημοκρατία, η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η ένταξη. Αυτά τα προγράμματα σπουδών συνδυάζουν κλασικές προσεγγίσεις για την αγωγή του πολίτη ενθαρρύνοντας την καλύτερη κατανόηση των πολιτικών θεσμών και διαδικασιών, με πολυδιάστατες δεξιότητες και ικανότητες, για να ενθαρρύνουν τις εποικοδομητικές αλληλεπιδράσεις, την κριτική σκέψη και την δράση με κοινωνικά υπεύθυνο και δημοκρατικό τρόπο. Η μελέτη ICCS καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υπάρχει μια κυρίαρχη εθνική εστίαση στη διδασκαλία της αγωγής του πολίτη, ενώ η διεθνής διάσταση (ευρωπαϊκή και παγκόσμια) δεν είναι τόσο ισχυρή. Σε ορισμένα κράτη μέλη, παρατηρείται ένταση μεταξύ του εθνικού και του υπερεθνικού επιπέδου, καθώς και του συλλογικού και ατομικού πεδίου της αγωγής του πολίτη. Σε αυτές τις περιπτώσεις, όπως η Πολωνία ή η Ουγγαρία, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη μιας εθνικιστικής ερμηνείας της ιδιότητας του πολίτη, του πολιτισμού και της ιστορίας που εκτιμά την πειθαρχία και την προσαρμογή παρά στην ελευθερία και τον κριτικό διάλογο. Η έκθεση EPRS τονίζει επιπλέον ότι η αγωγή του πολίτη μπορεί να αποτελέσει εύκολα θύμα της πολιτικοποίησης, το οποίο επηρεάζει το περιεχόμενο, τις μεθόδους και τις ώρες που αφιερώνονται στο θέμα. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να ποικίλλουν σημαντικά με τις αλλαγές στην κυβέρνηση.

Οι τρόποι διδασκαλίας της αγωγής του πολίτη ποικίλλουν σημαντικά. Η αγωγή του πολίτη μπορεί να αποτελεί ξεχωριστό μάθημα, μπορεί να ενταχθεί σε ευρύτερα υποχρεωτικά μαθήματα ή τομείς μάθησης, όπως οι κοινωνικές επιστήμες ή οι γλωσσικές σπουδές, ή μπορεί να αποτελέσει έναν διαθεματικό στόχο και να διδάσκεται από κοινού από διαφορετικούς εκπαιδευτικούς. Στην πράξη, μπορεί να παρατηρηθεί μια προτίμηση στις διαθεματικές προσεγγίσεις. Αυτό απαιτεί, ωστόσο, σημαντική κατάρτιση μεγάλου αριθμού εκπαιδευτικών

⁸ Βέλγιο (Φλαμανδική Περιοχή), Βουλγαρία, Κροατία, Δανία, Εσθονία, Φινλανδία, Γερμανία (ομόσπονδο κράτος Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας), Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Σλοβενία και Σουηδία.

και συντονισμό μεταξύ των σχολών. Ως ξεχωριστό μάθημα, η αγωγή του πολίτη διδάσκεται συχνά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών σχετικά με το περιεχόμενο, τις ικανότητες και τις απαιτούμενες δεξιότητες είναι καίριας σημασίας για την επιτυχή παράδοσή του. Οι εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρέχουν επίσης σημαντική υποστήριξη σε άλλους εκπαιδευτικούς, εάν το μάθημα διδάσκεται σε εγκάρσιο επίπεδο.

Τα προγράμματα σπουδών συνοδεύονται συχνά από γενικούς, ειδικούς στόχους καθώς και μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία λειτουργούν καθοδηγητικά για την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών. Το 2017, τουλάχιστον 19 χώρες τα συνδύασαν όλα. Ορισμένοι ειδικοί επισημαίνουν ότι τα υπερφορτωμένα προγράμματα σπουδών, η παραδοσιακή διδασκαλία και τα εξαιρετικά συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα δημιουργούν αποκλίσεις μεταξύ των προδιαγραφών του προγράμματος σπουδών και της πραγματικής πρακτικής στα σχολεία.

Διαπιστώνονται μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τον χρόνο που αφιερώνεται στο θέμα. Όταν το θέμα διδάσκεται ανεξάρτητα, ο αριθμός των ωρών τείνει να είναι μεγαλύτερος. Σημαντική διαφορά παρατηρείται επίσης στον αριθμό των σχολικών ετών στα οποία διδάσκεται το υποχρεωτικό χωριστό μάθημα, που κυμαίνεται από 1 έως 12 έτη.

Το 2017, διοργανώθηκαν εθνικές εξετάσεις για την αγωγή του πολίτη κάποια στιγμή, συνήθως στο τέλος της σχολικής χρονιάς, στο πλαίσιο της γενικής εκπαίδευσης σε 17 εκπαιδευτικά συστήματα. Είναι λίγα τα εκπαιδευτικά συστήματα που διοργανώνουν τέτοιες εξετάσεις για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολό του ή για την αξιολόγηση του σχολείου, προκειμένου να βελτιωθεί η τομέας της αγωγής του πολίτη.

Όσον αφορά την ετοιμότητα για τη διδασκαλία της αγωγής του πολίτη, το 2017, οι μισές χώρες δεν διέθεταν κανονισμούς ή συστάσεις σχετικά με τις ικανότητες αγωγής του πολίτη μέσω της αρχικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών. Ήταν πολύ λίγα τα συστήματα που εκπαιδεύαν πραγματικά τους εκπαιδευτικούς για το πώς να αξιολογούν ή να επικαιροποιούν συνεχώς τις γνώσεις τους σχετικά με τα βασικά ζητήματα της αγωγής του πολίτη. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όσον αφορά την ευρωπαϊκή διάσταση της αγωγής του πολίτη, όπου οι επαγγελματίες εκπαιδευτικοί στερούνται συχνά βαθιάς γνώσης για την Ένωση.

Είναι σημαντικό το γεγονός ότι υπάρχει έλλειψη κατανόησης σχετικά με το πώς να αξιολογηθεί αποτελεσματικά η αγωγή του πολίτη, που οφείλεται στην έλλειψη καθοδήγησης από τις εκπαιδευτικές αρχές. Το 2017, το ένα τρίτο των χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα δεν παρείχαν κανονισμούς ή συστάσεις κεντρικού επιπέδου σχετικά με την αξιολόγηση της αγωγής του πολίτη.

Σύμφωνα με όλες τις πηγές, η προσοχή στην αγωγή του πολίτη στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση είναι ακόμη μικρότερη σε σύγκριση με τη γενική εκπαίδευση.

Κύρια πορίσματα σχετικά με την επίδοση των μαθητών στην αγωγή του πολίτη

Σύμφωνα με τη μελέτη ICCS, παρατηρείται αύξηση στις μέσες βαθμολογίες για την αγωγή του πολίτη μεταξύ της προηγούμενης έκδοσης το 2009 και το 2016. Τα αποτελέσματα από την ICCS του 2016 δείχνουν μεγάλη διαφοροποίηση εντός και μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ που συμμετείχαν στη μελέτη, με την πλειονότητα των μαθητών των συμμετεχουσών χωρών να εμφανίζουν ικανότητες άνω του κατώτατου ορίου. Μόνο το 35 % των μαθητών

έδειξαν ότι έχουν ολιστική γνώση και κατανόηση των εννοιών της ιδιότητας και της αγωγής του πολίτη και επιδεικνύουν ορισμένο βαθμό κριτικής σκέψης. Η μελέτη κατέδειξε επίσης διαφορές ως προς το φύλο, με τον γυναικείο πληθυσμό μαθητών να σημειώνει στατιστικά υψηλότερη βαθμολογία από τον ανδρικό. Οι ειδικοί προειδοποιούν ότι το κατώτερο επίπεδο θα είναι πιθανώς ανεπαρκές για την αντιμετώπιση των προαναφερόμενων προκλήσεων και αλλαγών⁹, γεγονός το οποίο υπογραμμίζει την ανάγκη να επινοηθούν νέες στρατηγικές για την αγωγή του πολίτη.

Όσον αφορά την αγωγή του Ευρωπαίου πολίτη, η ICCS καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το 2016, το 83 % των ερωτηθέντων μαθητών ανέφεραν ότι είχαν ευκαιρίες να μάθουν για την ιστορία της Ευρώπης στο σχολείο. Μόνο το 50 %, κατά μέσο όρο, των μαθητών ανέφεραν ότι είχαν ευκαιρίες να μάθουν για την Ευρώπη στο σχολείο. Επιπλέον, η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η υποστήριξη των μαθητών για σκοπούς συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών συνδέθηκε θετικά με τα υψηλότερα επίπεδα αγωγής του πολίτη.

Τόσο η αγωγή του πολίτη όσο και η αυτοαποτελεσματικότητα στη συμμετοχή στα κοινά κατά την ανάληψη πολιτικών δράσεων αποτελούν προγνωστικούς παράγοντες της αντίληψης των μαθητών για τους δημοκρατικούς θεσμούς. Αυτό δεν μεταφράζεται πάντα, ωστόσο, σε μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους δημοκρατικούς θεσμούς, καθώς μόνο το 50 % των μαθητών εμπιστεύονται τους πολιτικούς θεσμούς, ενώ το 70 % των μαθητών εμπιστεύονται την Ευρωπαϊκή Ένωση και το 72 % το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Όσον αφορά τους τρόπους εφαρμογής, οι μελέτες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι μαθητές δεν μαθαίνουν για την ιδιότητα του πολίτη μόνο με την απόκτηση γνώσης. Σχολικές πρακτικές, όπως οι συζητήσεις στην τάξη και η μάθηση μέσω της πράξης ενισχύουν την κριτική σκέψη και βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν τους άλλους και να αποκτήσουν ευρύτητα πνεύματος στην κοινωνική στάση που επιδεικνύουν. Επιπλέον, η ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής στις δημοκρατικές πρακτικές στο σχολείο σχετίζεται θετικά με την αναμενόμενη μελλοντική συμμετοχή τους στα κοινά και τις εκλογικές διαδικασίες. Ομοίως, η ενεργή συμμετοχή στην κοινότητα συνδέεται θετικά με την πολιτική στάση των μαθητών. Διαπιστώθηκε τέλος θετική συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου γενικής εκπαίδευσης και της ενεργού ιδιότητας του πολίτη.

Παρότι η παρούσα έκθεση εστιάζει κυρίως στην επίσημη εκπαίδευση, οι μελέτες και τα ενδιαφερόμενα μέρη επισημαίνουν τη σημασία της ανάπτυξης μιας προσέγγισης δια βίου μάθησης στην αγωγή του πολίτη.

⁹https://www.dcu.ie/sites/default/files/edc/pdf/european_union_postet2020_expert_panel_inclusion_and_citizenship_issue_paper.pdf

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την εφαρμογή δράσεων για την αγωγή του πολίτη
(2021/2008(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη το άρθρο 2 και το άρθρο 10 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ),
- έχοντας υπόψη τα άρθρα 9 και 165 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ιδίως τον στόχο 4 (Ποιοτική εκπαίδευση) και τον στόχο 4.7,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 5ης Μαρτίου 2020, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025» (COM(2020)0152),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 9ης Σεπτεμβρίου 2015 σχετικά με την ενδυνάμωση των κοριτσιών στην ΕΕ μέσω της εκπαίδευσης¹,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής της 12ης Νοεμβρίου 2020 με τίτλο «Ένωση ισότητας: στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025» (COM(2020)0698),
- έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 25ης Μαρτίου 2021 σχετικά με τη διαμόρφωση της πολιτικής για την ψηφιακή εκπαίδευση²,
- έχοντας υπόψη το πλαίσιο αναφοράς ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης,
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, σχετικά με την ενίσχυση της δημοκρατικής συνείδησης και της δημοκρατικής συμμετοχής των νέων στην Ευρώπη³,
- έχοντας υπόψη τον Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αγωγή του Πολίτη στη Δημοκρατία και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2021, σχετικά με το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

¹ ΕΕ C 316 της 22.9.2017, σ. 182.

² ΕΕ C 494 της 8.12.2021, σ. 2.

³ ΕΕ C 415 της 1.12.2020, σ. 16.

(COM(2021)0102),

- έχοντας υπόψη τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων που ανακηρύχθηκε και υπογράφηκε από το Συμβούλιο της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 14ης Νοεμβρίου 2017, σχετικά με την ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού – Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο των ηγετών στο Γκέτεμποργκ, 17 Νοεμβρίου 2017 (COM/2017/0673),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 14ης Ιουνίου 2016, με τίτλο «Υποστήριξη της πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί σε βίαιο εξτρεμισμό» (COM(2016)0379),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 1ης Ιουλίου 2020, με τίτλο «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα» (COM(2020)0274),
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 2020, με τίτλο «Σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027 – Επαναπροσδιορίζοντας την εκπαίδευση και την κατάρτιση για την ψηφιακή εποχή» (COM(2020)0624),
- έχοντας υπόψη το στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020), ιδίως τον στόχο του για την προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά,
- έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 2020, σχετικά με την επίτευξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 (COM(2019)0625),
- έχοντας υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2018, σχετικά με τις βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση⁴,
- έχοντας υπόψη τη σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2018, για την προώθηση των κοινών αξιών, της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ευρωπαϊκής διάστασης της διδασκαλίας⁵,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2021 περί στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030)⁶,
- έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου και των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2021, με θέμα την ενίσχυση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης κατά την προώθηση της συμμετοχής των νέων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων⁷,

⁴ ΕΕ C 189 της 4.6.2018, σ. 1.

⁵ ΕΕ C 195 της 7.6.2018, σ. 1.

⁶ ΕΕ C 66 της 26.2.2021, σ. 1.

⁷ ΕΕ C 241 της 21.6.2021, σ. 3.

- έχοντας υπόψη τη Δήλωση για την προαγωγή της ιδιότητας του πολίτη και των κοινών αξιών της ελευθερίας, της ανοχής και της αποφυγής των διακρίσεων μέσω της εκπαίδευσης (Δήλωση του Παρισιού 2015), η οποία υπογράφηκε στις 17 Μαρτίου 2015 στο Παρίσι (Γαλλία),
- έχοντας υπόψη την έκθεση της ομάδας Ευρωπαίων πολιτών αριθ. 1 της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης με τίτλο «Ισχυρότερη οικονομία, κοινωνική δικαιοσύνη και θέσεις εργασίας / Παιδεία, πολιτισμός, νεολαία και αθλητισμός / Ψηφιακός μετασχηματισμός»,
- έχοντας υπόψη την έκθεση για την Ευρωπαϊκή Εκδήλωση για τη Νεολαία 2021, με τίτλο «Έκθεση με τις ιδέες των νέων για τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης»,
- έχοντας υπόψη την έκθεση του Δικτύου Ευρυδίκη της Επιτροπής, της 7ης Νοεμβρίου 2017, με τίτλο «Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Πολίτη στο Σχολείο στην Ευρώπη»,
- έχοντας υπόψη το ψήφισμα της Ένωσης Ευρωπαίων Φεντεραλιστών (UEF) σχετικά με μια συστηματική προσέγγιση της αγωγής στην ιδιότητα του Ευρωπαίου πολίτη, που εγκρίθηκε στις 4 Ιουλίου 2021 στο ευρωπαϊκό συνέδριο της UEF XXVII στη Βαλένθια,
- έχοντας υπόψη την ενημέρωση του Μαΐου 2021 από την Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και το στρατηγικό πλαίσιο του 2030 για την εκπαίδευση και την κατάρτιση,
- έχοντας υπόψη την έκθεση του Δικτύου Ευρυδίκη της Επιτροπής, της 19ης Οκτωβρίου 2020, με τίτλο «Ισότητα και σχολική εκπαίδευση στην Ευρώπη – Δομές, πολιτικές και επιδόσεις των μαθητών»,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2021, με τίτλο «Έκθεση του 2020 για την ιθαγένεια της ΕΕ – Ενδυνάμωση των πολιτών και προστασία των δικαιωμάτων τους» (COM(2020)0730),
- έχοντας υπόψη το σχέδιο δράσης της Επιτροπής, της 3ης Δεκεμβρίου 2020, για την ευρωπαϊκή δημοκρατία,
- έχοντας υπόψη τη σύνοψη των πορισμάτων και τις συζητήσεις στο πλαίσιο του φόρουμ του 2019 για το μέλλον της μάθησης, που δημοσιεύτηκε από την ευρωπαϊκή ομάδα εμπειρογνομόνων της Επιτροπής στον τομέα της εκπαίδευσης και τις κατάρτισης στις 7 Δεκεμβρίου 2019,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής, του Ιουνίου 2020, σχετικά με την ιθαγένεια και τη δημοκρατία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- έχοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές του Δικτύου Jean Monnet για το 2017 σχετικά με τους εκπαιδευτικούς για την ταυτότητα και την ιθαγένεια των παιδιών στην Ευρώπη,
- έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής, της 18ης Μαρτίου 2015, σχετικά με την προώθηση της ιθαγένειας και των κοινών αξιών της ελευθερίας, της ανοχής και της μη διάκρισης μέσω της εκπαίδευσης – Επισκόπηση των εξελίξεων της εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ευρώπη μετά τη Διακήρυξη του Παρισιού της 17ης Μαρτίου 2015,

- έχοντας υπόψη την έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για το 2018 και το 2020,
 - έχοντας υπόψη το θεματικό έγγραφο της Ευρωπαϊκής Ομάδας Εμπειρογνομώνων για την εκπαίδευση και κατάρτιση σχετικά με την ένταξη και την ιθαγένεια,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 12ης Απριλίου 2016 σχετικά με την εκμάθηση για την ΕΕ στο σχολείο⁸,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Ιανουαρίου 2016 σχετικά με τον ρόλο του διαπολιτισμικού διαλόγου, της πολιτισμικής πολυμορφίας και της εκπαίδευσης στην προώθηση των θεμελιωδών αξιών της ΕΕ⁹,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 11ης Νοεμβρίου 2021 για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης: μια κοινή, ολιστική προσέγγιση¹⁰,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 12ης Δεκεμβρίου 2017 σχετικά με την έκθεση 2017 για την ιθαγένεια της ΕΕ: ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών σε μια Ένωση δημοκρατικής αλλαγής¹¹,
 - έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 7ης Ιουλίου 2021 σχετικά με τους διαλόγους με τους πολίτες και τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ¹²,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 54 του Κανονισμού του, καθώς και το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο ε) και το παράρτημα 3 της απόφασης της Διάσκεψης των Προέδρων, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με τη διαδικασία για την εξουσιοδότηση εκπόνησης εκθέσεων πρωτοβουλίας,
 - έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας (A9-0060/2022),
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η εκπαίδευση είναι θεμελιώδες δικαίωμα και δημόσιο αγαθό που πρέπει να είναι εξίσου προσβάσιμο, δωρεάν, σε όλους· λαμβάνοντας υπόψη ότι ο πύλυνας κοινωνικών δικαιωμάτων δηλώνει ότι κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση για να μπορέσει να συμμετέχει πλήρως και ουσιαστικά στην κοινωνία· λαμβάνοντας υπόψη ότι η εκπαίδευση και η μάθηση δεν θα πρέπει να θεωρούνται αποκλειστικά ως εργαλείο για την εξυπηρέτηση της αγοράς εργασίας·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι νέες συστημικές προκλήσεις με τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο αντίκτυπο, όπως η κλιματική κρίση, η ψηφιακή μετάβαση, τα χάσματα σε κοινωνικό και εδαφικό επίπεδο ή η ίδια η υπερεθνική πολιτική ολοκλήρωση απαιτούν την αντίστοιχη προσαρμογή των εκπαιδευτικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένης της αγωγής του πολίτη· λαμβάνοντας υπόψη ότι η πράσινη μετάβαση και η Πράσινη Συμφωνία καθιστούν αναγκαία την επέκταση της αγωγής του πολίτη ώστε να περιλαμβάνει την ανάγκη ανάληψη υπεύθυνης δράσης όχι μόνο σε μια δεδομένη

⁸ ΕΕ C 58 της 15.2.2018, σ. 57.

⁹ ΕΕ C 11 της 12.1.2018, σ. 16.

¹⁰ Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2021)0452.

¹¹ ΕΕ C 369 της 11.10.2018, σ. 11.

¹² ΕΕ C 99 της 1.3.2022, σ. 96.

κοινότητα ή κοινωνία αλλά και στον πλανήτη στο σύνολό του· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ψηφιακή μετάβαση και το ψηφιακό θεματολόγιο όχι μόνο ανοίγουν νέες δυνατότητες για ενεργό ιδιότητα του πολίτη και δημοκρατική συμμετοχή στο διαδίκτυο αλλά εμπεριέχουν επίσης κινδύνους και απειλές εξαιτίας της παραπληροφόρησης και της εσφαλμένης πληροφόρησης· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενεργός ψηφιακή ιδιότητα του πολίτη θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να αντιμετωπίζει το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των γενεών· λαμβάνοντας υπόψη ότι η συμμετοχή των τοπικών, εθνικών και ευρωπαϊκών μέσων ενημέρωσης στη διάδοση του ευρωπαϊκού πολιτισμού και ιστορίας αποτελεί σημαντικό μέρος του δημόσιου διαλόγου και της συμμετοχής στα κοινά·

- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η αγωγή του πολίτη πρέπει να θεωρείται πολυεπίπεδη και να περιλαμβάνει την τοπική, την περιφερειακή, την εθνική, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια διάσταση της ιδιότητας του πολίτη· λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνεχιζόμενη διαδικασία παγκοσμιοποίησης και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης θα ωθήσει τη νέα γενιά Ευρωπαίων να δραστηριοποιηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό πολιτικά σε πολλαπλά επίπεδα, ώστε να είναι σε θέση να ζει και να εργάζεται σε ένα διεθνές πλαίσιο και να αντιμετωπίζει με επιτυχία τη διαφορετικότητα στην καθημερινότητά της· λαμβάνοντας υπόψη ότι η κριτική σκέψη, οι διαπροσωπικές δεξιότητες και οι ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ζωή· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κοινωνίες γίνονται ολοένα και πιο πολύμορφες, καθιστώντας τον σεβασμό για την ποικιλομορφία των πολιτισμών και των προελεύσεων και την απόρριψη κάθε είδους διακρίσεων κατά των γυναικών, των ΛΟΑΤΚΙ ή των μειονοτήτων ακόμα πιο σημαντικά στοιχεία στο εσωτερικό της Ευρώπης·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η αγωγή του πολίτη ωφελείται από μια διατομεακή προσέγγιση και από την αμοιβαία συνεργασία μεταξύ τυπικής, μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης· λαμβάνοντας υπόψη ότι η αγωγή του πολίτη δίνει τη δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους να ανακαλύψουν και να οικοδομήσουν αξίες, νοοτροπίες, δεξιότητες και γνώσεις και να κατανοήσουν τον κόσμο από κοινού, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργατικής παιδαγωγικής·
- Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι κοινωνικοπολιτικές αλλαγές που παρατηρούνται στα κράτη μέλη, οι οποίες κυμαίνονται από την κοινωνική πόλωση και την περιορισμένη εμπιστοσύνη στους θεσμούς έως τη δημοκρατική οπισθοδρόμηση, τη διάβρωση του κράτους δικαίου, τον εθνικισμό αποκλεισμού και την εργαλειοποίηση του ευρωσκεπτικισμού για πολιτικούς σκοπούς, μαζί με την άνοδο των εξτρεμιστικών κινημάτων και του αυταρχισμού, την αναζωπύρωση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε όλες τις τις μορφές, σε συνδυασμό με τον αυταρχισμό, την εσφαλμένη πληροφόρηση και την παραπληροφόρηση αποτελούν σοβαρή απειλή για τις ευρωπαϊκές δημοκρατίες και αποσταθεροποιούν την ΕΕ στο σύνολό της· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενίσχυση της αγωγής του πολίτη σε επίσημο, μη τυπικό και άτυπο μαθησιακό περιβάλλον, μέσω μιας εκπαίδευσης διά βίου μάθησης θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της παραπάνω τάσης και στη δημιουργία ενός περισσότερο ανοιχτού πολιτικού διαλόγου, καθώς και στην ενθάρρυνση μεγαλύτερης συμμετοχής των πολιτών στις πολιτικές και νομοθετικές διαδικασίες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο·
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πολιτική στήριξη προς την Ένωση τείνει να εκφράζεται ως συναίσθημα, στάση και αξίες και όχι ως συγκεκριμένος αντίκτυπος στην καθημερινή

ζωή των πολιτών· λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει έλλειψη εγγύτητας και κατανόησης των δημοκρατικών διαδικασιών και μηχανισμών συμμετοχής μεταξύ των πολιτών, ιδίως των νέων· λαμβάνοντας υπόψη ότι μια ανανεωμένη ευρωπαϊκή δυναμική για την αγωγή του πολίτη μπορεί να αποτελέσει έναν τρόπο ενθάρρυνσης των νέων να συμμετέχουν στις εκλογές, περιορίζοντας την έλξη του εξτρεμιστικού και λαϊκιστικού λόγου, ενισχύοντας έτσι και την κοινωνική συνοχή·

- Z. λαμβάνοντας υπόψη ότι η δυναμική άσκηση της ιδιότητας του Ευρωπαίου πολίτη έχει παρεμποδιστεί από ένα γνωστικό και συναισθηματικό χάσμα, καθώς και από την έλλειψη μηχανισμών που να επιτρέπουν τη συμμετοχή και τον διάλογο των πολιτών· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ευρωπαϊκή ταυτότητα συμπληρώνει τις πολλαπλές τοπικές, εθνικές, γεωγραφικές, πολιτισμικές ή άλλες ταυτότητες που μπορεί να διαθέτει ένα άτομο· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ανεπαρκής γνώση ή η άγνοια για την ΕΕ και η ελλιπής κατανόηση της λειτουργίας της και της προστιθέμενης αξίας της μπορεί να συμβάλει στην αντίληψη ότι υφίσταται δημοκρατικό έλλειμμα και να οδηγήσει σε ευρωσκεπτικισμό στα κράτη μέλη·
- H. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ψήφισμά του της 12ης Απριλίου 2016, σχετικά με την εκμάθηση για την ΕΕ στο σχολείο, καλούσε την Επιτροπή να παράσχει ένα κοινό πλαίσιο, και να προετοιμάσει κατευθυντήριες γραμμές με συγκεκριμένα παραδείγματα εκμάθησης για την ΕΕ ώστε να ενθαρρύνει την αντικειμενική και κριτική σκέψη για τα οφέλη που αποφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση στους πολίτες της·
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το ψήφισμά του της 11ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης, καλεί τον ΕΕΧ να εξασφαλίσει καλύτερη ροή εκπαιδευομένων, διδασκόντων και γνώσεων, καλλιεργώντας την αίσθηση του ανήκειν στην Ευρώπη και την ευαισθητοποίηση του πολίτη, διασφαλίζοντας δικαιώματα και αξίες και παρέχοντας δίκαιες και ίσες ευκαιρίες, καθώς και βελτιώνοντας την κοινωνική συνοχή·
- I. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή δεν έχει αναλάβει καμία ουσιαστική πρωτοβουλία συστημικού χαρακτήρα σε αυτόν τον στρατηγικό τομέα· λαμβάνοντας υπόψη ότι υφιστάμενα προγράμματα της ΕΕ, όπως το Erasmus+ ή το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, εξακολουθούν να διαθέτουν σημαντικό αναξιοποίητο δυναμικό για τη βελτίωση της υλοποίησης της αγωγής του πολίτη με μια περισσότερο στρατηγική προσέγγιση έναντι των συνιστωσών των προγραμμάτων που αφορούν την τυπική, τη μη τυπική και την άτυπη μάθηση και με καλύτερο συντονισμό των πόρων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν περισσότερες προσπάθειες για να βελτιωθεί και να αυξηθεί το επίπεδο της πληροφόρησης σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα ειδικά δικαιώματα και υποχρεώσεις·
- ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι αρκετά κράτη μέλη έχουν καταρτίσει εθνικά προγράμματα εθελοντισμού· λαμβάνοντας υπόψη ότι η θέσπιση και η ανάπτυξη αυτών των προγραμμάτων είναι σημαντική για την προώθηση της αγωγής του πολίτη στην πράξη, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την κινητοποίηση για λόγους γενικού ενδιαφέροντος, ιδίως για όσους έχουν λιγότερες ευκαιρίες, και τη συμβολή στην προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη των συμμετεχόντων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η αύξηση της κινητικότητας των Ευρωπαίων πολιτών μπορεί να συμβάλει στην αύξηση του αισθήματος των νέων ότι ανήκουν σε μια ευρωπαϊκή κοινότητα, ενισχύοντας την ανάδυση μιας Ευρώπης των πολιτών· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα εθνικά προγράμματα

εθελοντισμού έχουν το δυναμικό να αποτελέσουν φυσική οδό προς την ευρωπαϊκή κινητικότητα των νέων, ιδίως εκείνων που έχουν λιγότερες ευκαιρίες·

- IB. λαμβάνοντας υπόψη ότι το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, το οποίο δημιουργήθηκε το 2018 ως διάδοχος της Ευρωπαϊκής Εθελοντικής Υπηρεσίας που συστάθηκε το 1996, είναι το γενικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα κινητικότητας για τον εθελοντισμό, αλλά διαθέτει περιορισμένο προϋπολογισμό για την περίοδο 2021-2027· λαμβάνοντας υπόψη ότι θα πρέπει να αναπτυχθούν μεγαλύτερες συνέργειες και συνεργασία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και των εθνικών συστημάτων εθελοντισμού, καθώς και μεταξύ των υφιστάμενων εθνικών συστημάτων εθελοντισμού μέσω του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης·

Η κατάσταση της αγωγής του πολίτη στην ΕΕ

1. εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι δεν υπάρχει κοινός ορισμός της αγωγής του πολίτη· πιστεύει ότι η διδασκαλία της αγωγής του πολίτη περιλαμβάνει έναν συνδυασμό γνώσεων, δεξιοτήτων, μεθόδων, εργαλείων, περιεχομένου, ικανοτήτων, στάσεων, αξιών και φροντίδας και είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη της αλληλεγγύης και της αίσθησης ενότητας·
2. θεωρεί ότι μια ελάχιστη κατανόηση της αγωγής του πολίτη θα πρέπει να παρέχει θεωρητική κατανόηση των πολιτικών, νομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών εννοιών και δομών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν το ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και των διεθνών εξελίξεων, σε βαθμό κατάλληλο για την εκάστοτε βαθμίδα εκπαίδευσης και κατάρτισης, και σε συνδυασμό με πρακτική εμπειρία· επισημαίνει τη σημασία της κριτικής σκέψης και του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας ως αναπόσπαστου μέρους της αγωγής του πολίτη· επιμένει σχετικά με την ανάγκη για παιδαγωγική ανανέωση και για υιοθέτηση μιας θεωρητικής και πρακτικής προσέγγισης στην αγωγή του πολίτη στην Ένωση· προτείνει τη χρήση των ορισμών της αγωγής του πολίτη που περιέχονται στον Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αγωγή του Πολίτη στη Δημοκρατία και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στο πλαίσιο αναφοράς ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό·
3. εκφράζει την ανησυχία του για την περιορισμένη εστίαση στις ευρωπαϊκές και παγκόσμιες πτυχές της ιδιότητας του πολίτη στα εθνικά προγράμματα σπουδών· διαπιστώνει με ανησυχία ότι μόλις οι μισοί μαθητές στην ΕΕ αναφέρουν ότι έχουν τη δυνατότητα να διδαχθούν σχετικά με την Ευρώπη στο σχολείο· επισημαίνει ότι η υποστήριξη από πλευράς των μαθητών για τη συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών εμφανίζει θετική σύνδεση με υψηλότερα επίπεδα γνώσεων αγωγής του πολίτη· εκφράζει λύπη για την αυξανόμενη ένταση μεταξύ του εθνικού και του ευρωπαϊκού επιπέδου στα προγράμματα σπουδών ορισμένων κρατών μελών· εκφράζει την ανησυχία του για την υπερβολική πολιτικοποίηση της αγωγής του πολίτη και τις συνέπειές της, όπως οι επανειλημμένες και δραστικές αλλαγές στα προγράμματα σπουδών, και επαναλαμβάνει την ανάγκη για μακροπρόθεσμη σταθερότητα και συνοχή στην παροχή αγωγής του πολίτη·
4. υπογραμμίζει ότι οι κοινωνικοπολιτικές και παγκόσμιες αλλαγές θα απαιτήσουν σημαντική αύξηση του υφιστάμενου επιπέδου ποιότητας και προσεγγίσεων στην αγωγή του πολίτη· εκφράζει ανησυχία διότι τα αγόρια έχουν σημαντικά χαμηλότερη

βαθμολογία σε σχέση με τα κορίτσια¹³. εκφράζει την ανησυχία του για τις ανισοροπίες όσον αφορά τη μέση αγωγή του πολίτη μεταξύ και εντός των κρατών μελών· επισημαίνει ότι οι μαθητές που ζουν σε αγροτικές, απομακρυσμένες, κοινωνικά μειονεκτούσες και εξόχως απόκεντρες περιοχές έρχονται αντιμέτωποι με πρόσθετους φραγμούς όσον αφορά τη συμμετοχή τους σε προγράμματα αγωγής του πολίτη· επιβεβαιώνει ότι κάθε εκπαιδευόμενος πρέπει να έχει πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας αγωγή του πολίτη που θα εστιάζει στις ειδικές του ανάγκες από την άποψη της χρηματοδότησης και των υποδομών, μεταξύ άλλων πόρων, κάτι που είναι κεφαλαιώδες για την επιτυχή δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης·

5. επισημαίνει ότι, ενώ ορισμένες πτυχές της αγωγής του πολίτη υπάρχουν στα περισσότερα εθνικά προγράμματα σπουδών, υπάρχουν έντονες διαφορές μεταξύ και εντός των κρατών μελών ως προς τις βαθμίδες εκπαίδευσης στις οποίες διδάσκεται, το σύνολο των ωρών που αφιερώνονται σε αυτό το μάθημα, το περιεχόμενο και τις μεθοδολογίες· διαπιστώνει ότι μόνο κάποια κράτη μέλη διαθέτουν διαρθρωμένες αξιολογήσεις, στόχους, παιδαγωγικούς προσανατολισμούς ή ειδική κατάρτιση για τους καθηγητές· διαπιστώνει ότι ακόμα και όπου υπάρχουν αυτά τα στοιχεία, υπάρχει χάσμα ανάμεσα στα εθνικά προγράμματα και στην αποτελεσματική εφαρμογή τους στα σχολεία·
6. υπενθυμίζει ότι η ποιότητα διδασκαλίας έχει τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην αποτελεσματική μάθηση και ότι, συνεπώς, η αρχική και συνεχής κατάρτιση όλων των εκπαιδευτικών και παιδαγωγών, ανεξαρτήτως ειδικότητας, πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα στον τομέα της αγωγής του πολίτη και, ειδικότερα, όσον αφορά τις ευρωπαϊκές και παγκόσμιες διαστάσεις της αγωγής του πολίτη·
7. επισημαίνει ότι η έλλειψη αξιόπιστης έρευνας σχετικά με τρόπους αποτελεσματικής διδασκαλίας και αξιολόγησης της αγωγής του πολίτη και η έλλειψη κατάλληλων παιδαγωγικών μέσων για τον σκοπό αυτόν εμποδίζουν την αποτελεσματική διδασκαλία της αγωγής του πολίτη· διαπιστώνει ότι από ορισμένα εμπειρικά στοιχεία καταδεικνύεται ότι οι προσεγγίσεις του «σχολείου ως συνόλου» ή της «κοινωνίας ως συνόλου» έχουν θετικό αντίκτυπο στις δεξιότητες και τις νοοτροπίες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη· πιστεύει ότι, κατά την προσέγγιση της αγωγής του πολίτη, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συμμετοχικές παιδαγωγικές μέθοδοι, προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να βιώνουν την ιδιότητα του πολίτη σε όλες τις διαστάσεις της και τον ρόλο τους εντός και για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη μέλη, το άτομο και την κοινωνία γενικότερα·
8. εκφράζει την αντίθεσή του με την έλλειψη προσοχής στην αγωγή του πολίτη στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και στην εκπαίδευση των ενηλίκων· ζητεί την ένταξη της αγωγής του πολίτη σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, προσαρμοσμένης στα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων· εκφράζει τη λύπη του για την έλλειψη έμφασης στην αξία των παισίων μάθησης μεταξύ των γενεών που διευκολύνουν τον διάλογο μεταξύ των γενεών·
9. θεωρεί ότι ποτέ δεν είναι πολύ αργά για να διδαχθεί κανείς σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη σε περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο· επισημαίνει ότι η προσχολική εκπαίδευση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη ζωτικής

¹³ Schulz, W. et al., *Becoming Citizens in a Changing World*, IEA International Civic and Citizenship Education Study 2016 International Report, Springer, Cham, 2016.

σημασίας κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων και ότι φυτεύει τους σπόρους της ευεξίας, του διαλόγου, του αμοιβαίου σεβασμού, της κατανόησης και των κοινών αξιών·

10. υπενθυμίζει τον κρίσιμο παιδαγωγικό ρόλο της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, συμπεριλαμβανομένων του εθελοντισμού, της καθοδήγησης, της ανταλλαγής απόψεων και του αθλητισμού, για την ανάπτυξη κοινωνικών και πολιτικών ικανοτήτων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών και για τη διαμόρφωση υπεύθυνων και ενεργών πολιτών·

Πολιτικές της ΕΕ στον τομέα της αγωγής του πολίτη

11. εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι η πολιτική συναίνεση σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με την ανάγκη προώθησης της αγωγής του πολίτη και της διδασκαλίας κοινών ευρωπαϊκών αξιών δεν μεταφράστηκε σε συγκεκριμένους στόχους, επιδιώξεις, δείκτες αναφοράς και δράσεις και συμπεραίνει ότι οι πολιτικές για την αγωγή του πολίτη πάσχουν από χάσμα υλοποίησης·
12. διαπιστώνει ότι τα προγράμματα της ΕΕ συμβάλλουν σε περιορισμένο βαθμό στην προώθηση ορισμένων διαστάσεων της αγωγής του πολίτη, κυρίως λόγω της έλλειψης συγκεκριμένης άμεσης υποστήριξης, των περιορισμένων πόρων και της άνισης γεωγραφικής κάλυψης· εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι, μέχρι στιγμής, τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν από την ΕΕ στον τομέα αυτό δεν είχαν εκτεταμένο μακροπρόθεσμο αντίκτυπο·
13. θεωρεί ότι υπάρχει έλλειψη συνοχής των πολιτικών στον τομέα της αγωγής του πολίτη σε επίπεδο ΕΕ και ότι επί του παρόντος δεν υπάρχει μέσο πολιτικής που να συγκεντρώνει όλους τους σχετικούς φορείς και αρχές με δομημένο τρόπο·
14. συμπεραίνει ότι προγράμματα της ΕΕ όπως τα Erasmus+, Ορίζων Ευρώπη, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, το «Δικαιώματα και αξίες» ή το «Δημιουργική Ευρώπη», μεταξύ άλλων, συνέβαλαν, κυρίως έμμεσα, στην ενεργό παροχή αγωγής του πολίτη· σημειώνει, ωστόσο, ότι δεν έχουν κατορθώσει να έχουν συστηματικό και διαρκή αντίκτυπο·
15. επιβεβαιώνει ότι, βάσει των άρθρων 9, 10, 165 και 166 ΣΕΕ και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΕ έχει την πρωταρχική ευθύνη για την προώθηση της αγωγής του πολίτη της ΕΕ ως τρόπο διασφάλισης βαθύτερης γνώσης μεταξύ των πολιτών της για το ευρωπαϊκό εγχείρημα ως ένωση δημοκρατικών κρατών, διασφαλίζοντας έτσι το δικαίωμα των πολιτών της να συμμετέχουν πλήρως στην πολιτική ζωή και στη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ·
16. επισημαίνει την πρόθεση ενθάρρυνσης μιας ευρωπαϊκής κοινής ταυτότητας μέσω ενός κοινού ακαδημαϊκού προγράμματος και ισχυρής ενσωμάτωσης μιας ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση, όπως εκφράστηκε από πολίτες στο πλαίσιο της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης, καθώς και το αίτημα Ευρωπαίων νέων να συμπεριληφθούν στα προγράμματα σπουδών γνώσεις σχετικά με τις δυνατότητες και τα οφέλη που προσφέρει η Ευρώπη·
17. σημειώνει ότι ορισμένα κράτη μέλη αναγνωρίζουν τη θετική επιρροή των εξελίξεων στην πολιτική της ΕΕ για την προώθηση της εκπαιδευτικής αλλαγής στον τομέα της

αγωγής του πολίτη·

18. εκφράζει την ανησυχία του για την έλλειψη αποτελεσματικής δράσης από την Επιτροπή σχετικά με την προώθηση της «Ικανότητας του πολίτη», η οποία αποτελεί βασική ικανότητα του πλαισίου της Διά βίου μάθησης του 2018, ενώ άλλες βασικές ικανότητες αντικατοπτρίζονται στους δείκτες αναφοράς του ΕΚ 2020 ή υποστηρίζονται από ειδικά πλαίσια ικανοτήτων για τη διευκόλυνση της διδασκαλίας και αποδοχής σε εθνικό επίπεδο·
19. εφιστά την προσοχή στην απονομή του βραβείου Ευρωπαϊού Πολίτη του 2021 σε πρωτοβουλίες που αφορούν τον διάλογο μεταξύ μαθητών· θεωρεί ότι σε ένα κλίμα αυξημένης πόλωσης, ο δημοκρατικός διάλογος είναι σημαντικότερος από ποτέ· πιστεύει ότι η προώθηση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων διεξαγωγής διαλόγου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αγωγής του πολίτη·
20. σημειώνει τη σημασία της αγωγής του πολίτη για την ευαισθητοποίηση στην κλιματική μετάβαση και για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης ως το 2030· υπογραμμίζει τη σύνδεση μεταξύ της αγωγής του πολίτη και της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και τη σημασία του συντονισμού των προσπαθειών που καταβάλλονται για την ενσωμάτωση και των δύο τομέων στις πολιτικές, στα προγράμματα σπουδών, στην παιδαγωγική και στις μεθοδολογίες της τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης και εκπαίδευσης·

Συστάσεις για μια ανανεωμένη αγωγή του Ευρωπαϊού πολίτη

21. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να υποστηρίζουν, να αναθεωρήσουν και να επικαιροποιήσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα και όλα τα είδη περιεχομένου των προγραμμάτων σπουδών που σχετίζονται με την ΕΕ σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με σκοπό την ενίσχυση της διάστασης της ΕΕ, ενθαρρύνοντας σθεναρά τις περιφέρειες και τις τοπικές αρχές να πράξουν το ίδιο, ιδίως εάν διαθέτουν άμεσες αρμοδιότητες στα εκπαιδευτικά συστήματα·
22. υπογραμμίζει, από αυτή την άποψη, ότι είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη η γλωσσική πολυμορφία στο πλαίσιο της αγωγής του Ευρωπαϊού πολίτη, εφιστώντας δέουσα προσοχή στις μειονοτικές και περιφερειακές γλώσσες, καθώς και στις γλώσσες που κινδυνεύουν·
23. επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς τα κράτη μέλη και την εκπαιδευτική κοινότητα για συμμετοχή όλων των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που κατάγονται από μετανάστες, των μεταναστών, των προσφύγων και των θρησκευτικών κοινοτήτων σε αμφίδρομες διαδικασίες που επιδεικνύουν σεβασμό και προάγουν τη συμμετοχή του πολίτη στα κοινά, ώστε να ενθαρρυνθεί η ενεργός συμμετοχή στην πολιτική και πολιτιστική ζωή· θεωρεί ότι η προώθηση της καλύτερης κατανόησης από τους πολίτες των ιστορικών και προσωπικών λόγων που οδήγησαν στα ταξίδια των μεταναστών, συμπεριλαμβανομένης της αποικιοκρατίας, καθώς και του κοινού πολιτιστικού υποβάθρου, αποτελούν σημαντικά στοιχεία της ιδιότητας του παγκόσμιου πολίτη·
24. καλεί τα κράτη μέλη να ενισχύσουν και να διευρύνουν τις δυνατότητες αρχικής και συνεχιζόμενης, επαγγελματικής και διά βίου ανάπτυξης των καθηγητών, των εκπαιδευτικών, των οικογενειών και της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας και να

τους παρασχεθούν κατάλληλη στήριξη και πόρους για τη διδασκαλία της αγωγής του πολίτη, σε στενή συνεργασία με όλους τους σχετικούς παράγοντες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο·

25. παροτρύνει, στο πλαίσιο αυτό, την Επιτροπή να αναπτύξει ένα κοινό πλαίσιο ικανοτήτων για την αγωγή του πολίτη για τους εκπαιδευτικούς και τους σπουδαστές για τη Βασική Ικανότητα «ιδιότητα του πολίτη», συμπεριλαμβανομένων των πολύγλωσσων και διαπολιτισμικών ικανοτήτων των εκπαιδευτών, και λαμβάνοντας υπόψη την τοπική, περιφερειακή, εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια σφαίρα, σε παρόμοιο πνεύμα με το ευρωπαϊκό πλαίσιο ψηφιακών ικανοτήτων, το ευρωπαϊκό πλαίσιο επιχειρηματικών ικανοτήτων, το ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη Βασική Ικανότητα «προσωπικές, κοινωνικές και μεταγνωστικές ικανότητες» και το πρόσφατα δρομολογημένο ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων στον τομέα της βιωσιμότητας, δημιουργώντας σχέσεις μεταξύ όλων των πλαισίων·
26. τονίζει την ανάγκη προώθησης και ενθάρρυνσης των δυνατοτήτων κινητικότητας, μάθησης από ομοτίμους και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών μεταξύ του διδακτικού προσωπικού· θεωρεί ότι τα χαρακτηριστικά του προγράμματος Erasmus+ 2021-2027 που συνδυάζουν μεγαλύτερη ευελιξία και υβριδική κινητικότητα παρέχουν την ευκαιρία αύξησης της κινητικότητας για σημερινούς και μελλοντικούς εκπαιδευτικούς· ενθαρρύνει την Επιτροπή να προωθήσει τη βραχυπρόθεσμη κινητικότητα των εκπαιδευτικών και να δημιουργήσει μακροπρόθεσμες εταιρικές σχέσεις κινητικότητας, αξιοποιώντας τα ψηφιακά μέσα χωρίς να αντικαταστήσει τη φυσική κινητικότητα και τις διαπροσωπικές ανταλλαγές·
27. καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν την υψηλής ποιότητας κατάρτιση σε θέματα ΕΕ, εντός του ωραρίου εργασίας, για τους διδάσκοντες, το λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό και τους αρχηγούς και εκπαιδευτές νέων, επίσης μέσω και της παροχής της δυνατότητας να περνούν μέρος της κατάρτισής τους σε άλλο κράτος μέλος, και μεριμνώντας για την αναγνώριση των ικανοτήτων τους να διδάξουν σχετικά με την ΕΕ·
28. ζητεί τη δημιουργία και την προώθηση της απονομής βραβείου του «Ευρωπαίου δασκάλου»· επαναλαμβάνει την έκκλησή του για προώθηση και ανάπτυξη «Παιδαγωγικών ακαδημιών Erasmus+» με σκοπό την προώθηση μιας ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση· καλεί την Επιτροπή να αφιερώσει πρόσκληση για υποβολή προσφορών για μια παιδαγωγική ακαδημία Erasmus+, αφιερωμένη στην αγωγή του πολίτη για όλους τους εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους τόσο στον τομέα της τυπικής όσο και σε εκείνον της μη τυπικής μάθησης, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK)·
29. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τις συνέργειες προκειμένου να αυξηθεί ο συστημικός αντίκτυπος της αγωγής του πολίτη, και να συνεργαστούν για την ανάπτυξη μιας αρχικής εκπαιδευτικής ενότητας για την εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, τις βέλτιστες παιδαγωγικές πρακτικές, τις πλατφόρμες ανταλλαγής της ΕΕ, τα εργαλεία και τις εταιρικές σχέσεις που αντικατοπτρίζουν τις ευρωπαϊκές αξίες και προωθούν την ανάδυση μιας εκπαιδευτικής κουλτούρας της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, αναγνωρίζοντας παράλληλα τη διαφορετικότητα στην Ευρώπη· υπογραμμίζει την ανάγκη να συμπεριληφθεί αυτός ο

τύπος εκπαιδευτικής ενότητας στο πρόγραμμα «Ακαδημίες εκπαιδευτικών»·

30. ζητεί την αναγνώριση και την επικύρωση των σχετικών με την ιδιότητα του πολίτη ικανοτήτων που αποκτούνται μέσω της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, συμπεριλαμβανομένων της εργασίας των νέων και του εθελοντισμού, και την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της τυπικής, της μη τυπικής και της άτυπης εκπαίδευσης στο πλαίσιο της αγωγής του πολίτη·
31. θεωρεί ότι στο πλαίσιο συνεργασίας μετά το ΕΚ 2020, η προσοχή πρέπει να επικεντρωθεί στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και εθνικών αξιολογήσεων για την αγωγή του πολίτη που να ενσωματώνουν όλες τις σχετικές πτυχές του θεματικού τομέα σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό και το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς των βασικών ικανοτήτων για τη διά βίου μάθηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ιδίως όσον αφορά τις κοινωνικές δεξιότητες και τις ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την άτυπη και τη μη τυπική εκπαίδευση, τον συντονισμό και τη διευκόλυνσή της·
32. ζητεί τη συγκρότηση μιας νέας ομάδας εργασίας που θα εστιάζει στην αγωγή του πολίτη προκειμένου να δοθεί συνέχεια στο έργο της ομάδας εργασίας του ΕΚ 2020 για την προώθηση κοινών αξιών και της χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης που δημιουργήθηκε μετά τη διακήρυξη του Παρισιού του 2015·
33. ζητεί την ανάπτυξη απτών και μετρήσιμων στόχων και σημείων αναφοράς για την αγωγή του πολίτη, συμπεριλαμβανομένης της αγωγής του Ευρωπαίου πολίτη, στο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης προς τον ευρωπαϊκό χώρο και μετά την περίοδο 2021-2030· επισημαίνει ότι οι στόχοι αυτοί θα πρέπει να μετουσιωθούν σε στόχους για το 2025, με συγκεκριμένους στόχους για τους μειονεκτούντες εκπαιδευόμενους, και να συμπεριληφθούν σε ένα ειδικό σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή αγωγή του πολίτη, λαμβάνοντας υπόψη την προοπτική της διά βίου μάθησης, αρχής γενομένης από την προσχολική ηλικία·
34. υπογραμμίζει την ανάγκη για μια πιο δομημένη προσέγγιση για τον εντοπισμό και τη διάδοση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων για την αγωγή του πολίτη από τα προγράμματα της ΕΕ, ιδίως των Erasmus+, Ορίζων Ευρώπη, Ευρώπη για τους πολίτες και του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες», του προγράμματος Δημιουργική Ευρώπη και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και των διαδόχων του, με σκοπό την κλιμάκωση των αποτελεσμάτων σε ολόκληρη την Ένωση, με συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαδικασία· θεωρεί εν προκειμένω ότι είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί ένας μόνιμος μηχανισμός επανεξέτασης και ανάλυσης σε επίπεδο ΕΕ για τον εντοπισμό των ορθών πρακτικών που θα μπορούν να διαδίδονται και να κλιμακώνονται ευρέως προκειμένου να συμβάλουν σε συστημικές και μακροπρόθεσμες αλλαγές πολιτικής·
35. τονίζει την ανάγκη να προωθηθεί αποφασιστικά η έρευνα σχετικά με τον καλύτερο τρόπο διδασκαλίας και αξιολόγησης της αγωγής του πολίτη, και ιδίως για την προσχολική εκπαίδευση, καθώς και ο ρόλος των ευκαιριών τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης, και η παρακολούθηση της εφαρμογής της βάσει επαρκών και επικαιροποιημένων συγκριτικών δεδομένων από όλα τα κράτη μέλη· υπογραμμίζει τη

σημασία της βασικής δράσης 2, της βασικής δράσης 3, των εδρών Jean Monnet και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»· επικροτεί τη μεγαλύτερη εστίαση της βασικής δράσης 2 στις «κοινές αξίες, την ενασχόληση με τα κοινά και τη συμμετοχή» στο πρόγραμμα Erasmus+ 2021-2027·

36. υπογραμμίζει την ανάγκη περισσότερων επενδύσεων σε μορφές εκπαίδευσης σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχολικό και πανεπιστημιακό επίπεδο με την ενίσχυση των υφιστάμενων δικτύων και την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων σπουδών που θα είναι προσαρμοσμένα σε αυτό το είδος εκπαίδευσης· ζητεί τη συμμετοχή σχολών ειδικευμένων σε ευρωπαϊκά θέματα στην έρευνα και ανάπτυξη των βέλτιστων μεθόδων διδασκαλίας και εργαλείων για την αγωγή του πολίτη χρησιμοποιώντας τα διαθέσιμα κονδύλια και τους πόρους της ΕΕ·
37. τονίζει ότι το περιεχόμενο της αγωγής του πολίτη πρέπει να συμβαδίζει με τη διδασκαλία των ψηφιακών δεξιοτήτων και την εκπαίδευση, προκειμένου, αφενός, να ανταποκρίνεται στην ψηφιακή μετάβαση και, αφετέρου, τα άτομα να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν υπεύθυνα τα ψηφιακά μέσα·
38. υπενθυμίζει την έκκλησή του προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν κοινή και συμμετοχική έρευνα στον τομέα της εκπαίδευσης, ιδίως πανεπιστημιακές συγκρίσιμες δοκιμασίες στον τομέα της αγωγής του πολίτη, συμπεριλαμβανομένης της ιδιότητας του Ευρωπαίου πολίτη, με σαφώς καθορισμένη εντολή και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΕ· συνιστά τη διενέργεια ειδικής έρευνας του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τις γενικές γνώσεις των πολιτών σχετικά με την ΕΕ, με την οποία θα διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της υφιστάμενης σειράς που αφορά την ιδιότητα του πολίτη και τη δημοκρατία στην Ευρωπαϊκή Ένωση·
39. καλεί την Επιτροπή να συμπεριλάβει διδακτικές ενότητες για την αγωγή του Ευρωπαίου πολίτη και πρόγραμμα επισκέψεων σε τοποθεσίες φυσικής, πολιτισμικής και μικτής κληρονομιάς και τοποθεσίες μνήμης με περιβαλλοντική και ιστορική σημασία για την Ένωση και τις χώρες υποδοχής προκειμένου να προαχθεί μια διαπολιτισμική και διαλογική προσέγγιση στην ιστορία και να ενισχυθούν οι ευρωπαϊκές αξίες και αρχές ως αναπόσπαστο μέρος όλων των ευκαιριών κινητικότητας του προγράμματος Erasmus + και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης·
40. καλεί την Επιτροπή να προωθήσει με περισσότερο ενεργό τρόπο την αγωγή του πολίτη για όλους τους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των ενηλίκων, και να συμπεριλάβει το στοιχείο αυτό στα σχετικά προγράμματα χρηματοδότησης και στις ομάδες εργασίας· ζητεί από την Επιτροπή να συνδέσει τις πρωτοβουλίες του ευρωπαϊκού θεματολογίου δεξιοτήτων με τις ικανότητες που συνδέονται με την ιδιότητα του πολίτη και να συμπεριλάβει την ψηφιακή ιδιότητα του πολίτη στην κατάρτιση του ευρωπαϊκού πιστοποιητικού ψηφιακών δεξιοτήτων·
41. ζητεί τη δημιουργία ευρωπαϊκών σημάτων για σχολεία και πανεπιστήμια που προάγουν ενεργά την αγωγή του πολίτη· ζητεί τη δημιουργία ευρωπαϊκού βραβείου για τη στήριξη των εκπαιδευτικών και των τοπικών φορέων που προάγουν ενεργά την εκπαίδευση σχετικά με την Ευρώπη·
42. ζητεί από την Επιτροπή να αξιολογήσει την εισαγωγή ενός νέου ειδικού σκέλους στο πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» για την προώθηση της αγωγής του πολίτη, με ειδικά κονδύλια του προϋπολογισμού, και να αυξήσει τις δράσεις και τις

δραστηριότητες που αποσκοπούν στην αγωγή του πολίτη στο πλαίσιο των προγραμμάτων Erasmus+ και «Ορίζων Ευρώπη» με ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων· καλεί την Επιτροπή να αξιοποιήσει στο έπακρο το Ευρωπαϊκό Έτος Νεολαίας 2022 για την ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων και δράσεων με σκοπό την ενίσχυση της ιδιότητας και της ταυτότητας του Ευρωπαίου πολίτη·

43. πιστεύει ότι είναι σημαντικό να διαδοθούν περαιτέρω οι υφιστάμενες ευκαιρίες σε επίπεδο ΕΕ μεταξύ της εκπαιδευτικής κοινότητας ΕΕΚ· θεωρεί σημαντική την παροχή εξατομικευμένης στήριξης για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στα προγράμματα· ζητεί την ένταξη ειδικής εστίασης στην αγωγή του πολίτη σε όλες τις δράσεις της ΕΕ που αφορούν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ιδίως στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων των κέντρων επαγγελματικής αριστείας·
44. επισημαίνει τον ρόλο του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας για την προαγωγή της ανάπτυξης ειδικών προγραμμάτων, μέσω και δραστηριοτήτων που θα δημιουργήσουν ένα πειστικό αφήγημα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και των βασικών της αξιών, ιδίως για μαθητές και εκπαιδευτικούς σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες· καλεί την Επιτροπή να συνεργαστεί με το Κοινοβούλιο στην αξιολόγηση τρόπων για την αποκέντρωση του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας προκειμένου να διευρυνθεί η προσβασιμότητα, μεταξύ άλλων από τα κράτη μέλη και κυρίως την εκπαιδευτική κοινότητα, με ενισχυμένη, μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών, συνεργασία με τα πολιτιστικά ιδρύματα των κρατών μελών, με κινητές εκθέσεις και με ένα δίκτυο μόνιμων αντιπροσωπειών·
45. ζητεί μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή στρατηγική για την αγωγή του Ευρωπαίου πολίτη και για την ενασχόληση με τα κοινά, καθώς και τη δημιουργία υποστηρικτικών πλατφορμών για την προώθηση της εφαρμογής της, εστιάζοντας κυρίως στις κοινές δημοκρατικές αξίες και αρχές της ΕΕ και τα θεμελιώδη δικαιώματα – όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ισότητα, η ανοχή, ο σεβασμός για την πολυμορφία και η ελευθερία της συνείδησης– με στόχο να ενισχυθεί η κατανόηση των πολιτών για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων, τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τις πολιτικές της ΕΕ, ευαισθητοποιώντας τους σχετικά με τα οφέλη, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η ιδιότητα του πολίτη της ΕΕ, προάγοντας τη γνώση σχετικά με τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, τους τρόπους ενεργού συμμετοχής στις δημοκρατικές διαδικασίες της ΕΕ και στην ενωσιακή διαδικασία λήψης αποφάσεων, και ενισχύοντας μια κοινή αίσθηση του ανήκειν·
46. ενθαρρύνει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τα θεσμικά όργανα, τους εμπειρογνώμονες και τους επαγγελματίες που εργάζονται στο πεδίο της αγωγής του πολίτη να αυξήσουν τη συμμετοχή και να αναπτύξουν συνέργειες μέσω ανοιχτών διεθνικών δικτύων· επισημαίνει τον ρόλο που έχει διαδραματίσει η πλατφόρμα Δικτύωσης στην Ευρωπαϊκή Αγωγή του Πολίτη για την παροχή βήματος διαλόγου και την επίδιωξη μιας ισχυρότερης ανάθεσης προτεραιότητας στην αγωγή του πολίτη σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο· ζητεί την περαιτέρω θεσμοποίηση αυτών των ευρωπαϊκών δικτύων τα οποία αναπτύσσουν και προωθούν πρωτοβουλίες αγωγής του πολίτη σε ολόκληρη την Ένωση και πέραν αυτής·
47. τονίζει ότι η στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει μια προοπτική διά βίου μάθησης και μια κοινοτική προοπτική που θα περιλαμβάνει τους τομείς της άτυπης και μη

τυπικής μάθησης, καθώς και επιχειρήσεις και ΜΚΟ, ιδίως εκείνες που λαμβάνουν χρηματοδότηση μέσω της ΕΕ, οι οποίες θα πρέπει να συμβάλουν άμεσα στην ενίσχυση των γνώσεων σχετικά με την ΕΕ μεταξύ των συμμετεχόντων και των κοινοτήτων στις οποίες δραστηριοποιούνται·

48. θεωρεί ότι η εν στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει συνέργειες με τις συναφείς δράσεις της ΕΕ στο πεδίο των πολιτικών της ΕΕ για τη νεολαία και την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε όλες τους τις μορφές, του μίσους κατά των ΛΟΑΤΚΙ και των διακρίσεων κατά των γυναικών και των μειονοτήτων, δημιουργώντας συνδέσεις με το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού και χρηματοδοτώντας μέσα, όπως το πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια»·
49. ζητεί την ενσωμάτωση της αγωγής του πολίτη στα σχετικά προγράμματα της ΕΕ και την ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ τους, προκειμένου να αυξηθεί ο συστημικός αντίκτυπος της αγωγής του πολίτη, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση και προσφορά μιας εκπαιδευτικής ενότητας για την ιθαγένεια της ΕΕ, η οποία θα χρησιμοποιείται ως μάθημα κατάρτισης πριν ή παράλληλα με την υλοποίηση έργου χρηματοδοτούμενου από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ ή ευκαιρίας κινητικότητας μέσω προγραμμάτων όπως το Erasmus+ ή το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης· θεωρεί ότι η παρακολούθηση εκπαιδευτικής ενότητας με αντικείμενο την αγωγή του πολίτη στην ΕΕ θα πρέπει να οδηγεί σε πιστοποίηση μέσω μικροδιαπιστευτηρίων·
50. ενθαρρύνει την Επιτροπή να προωθήσει τη μάθηση σχετικά με την ΕΕ στα σχολεία στις διαπραγματεύσεις με υποψήφιας για ένταξη στην ΕΕ χώρες·
51. υπογραμμίζει την ανάγκη περισσότερων επενδύσεων σε μορφές εκπαίδευσης σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχολικό και πανεπιστημιακό επίπεδο τόσο για την τυπική όσο και για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, με την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων σπουδών· ζητεί από την Επιτροπή να προτείνει σύσταση που θα περιέχει ενδεικτικά προγράμματα σπουδών για την πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σχετικά με την ενωσιακή και την παγκόσμια αγωγή του πολίτη, προς εθελοντική έγκριση από τα κράτη μέλη, με πλήρη σεβασμό των διατάξεων της Συνθήκης, ιδίως του άρθρου 165 της ΣΛΕΕ, η οποία θα αναπτυχθεί από κοινού με εμπειρογνώμονες των κρατών μελών, εξειδικευμένες σχολές ευρωπαϊκών υποθέσεων, εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές, σπουδαστές και την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα, και θα συνοδεύεται από μέτρα παροχής κινήτρων για την αποδοχή της· πιστεύει ότι τα εν λόγω κοινά ενδεικτικά προγράμματα σπουδών θα πρέπει να ενθαρρύνουν την καλύτερη κατανόηση της ιστορίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, της οργάνωσης και δομής των υφιστάμενων θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των ευρωπαϊκών εκλογικών διαδικασιών και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένων των μέσων για ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατική ζωή της ΕΕ, συνδυάζοντας διαφορετικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις και μεθόδους, συμπεριλαμβανομένης της θεωρητικής μάθησης και της μάθησης που βασίζεται στην εκπόνηση εργασιών, προσαρμοσμένων στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων·
52. καλεί την Επιτροπή να εντείνει το έργο της σχετικά με την αγωγή του πολίτη, προκειμένου να βελτιωθεί η προσβασιμότητα και η ποιότητα της αγωγής του πολίτη σε όλα τα κράτη μέλη και να υποστηριχτεί η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής διάστασης στην αγωγή του πολίτη για όλες τις ηλικίες· πιστεύει ότι μια μόνιμη δομή πρέπει να είναι

αρμόδια για τη δημιουργία συνεργειών σε ευρωπαϊκό επίπεδο με αντικείμενο την αγωγή του πολίτη, θα διαχειρίζεται τους πόρους της ΕΕ που θα διατίθενται για τον σκοπό αυτό και θα συντονίζει τις προσπάθειες για κοινές μεθόδους, πρακτικές, εργαλεία και περιεχόμενο· θεωρεί ότι αυτή θα πρέπει να είναι επίσης υπεύθυνη για τη συλλογή δεδομένων και την αξιολόγηση των επιπτώσεων των δράσεων για την αγωγή του πολίτη που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, με σκοπό τη διάδοση και αναβάθμιση των πλέον επιτυχημένων δράσεων και την παροχή της δυνατότητας στην Επιτροπή, σε αυτή τη βάση, να προτείνει πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες στο συγκεκριμένο πεδίο· πιστεύει ότι θα πρέπει να στηρίζει τις ευκαιρίες κατάρτισης των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών σε θέματα αγωγής του πολίτη και να ενθαρρύνει τις διακρατικές ανταλλαγές·

53. πιστεύει ότι επείγει να ξεκινήσουν οι εργασίες προς την κατεύθυνση αυτή με την εισαγωγή μιας δράσης σκοπιμότητας που θα επικεντρώνεται στη συλλογή δεδομένων και την αξιολόγηση του αντικτύπου των δράσεων αγωγής του πολίτη που συντονίζονται από ειδικές μονάδες για την αγωγή του πολίτη στο πλαίσιο της Γενικής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού· θεωρεί ότι αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία αύξησης της στήριξης που παρέχεται για δράσεις αγωγής του πολίτη από τα κράτη μέλη, του συντονισμού και της υλοποίησής τους, παροχής στρατηγικού προσανατολισμού για την ανάπτυξη εθνικών δομών και προγραμμάτων σπουδών με αντικείμενο την αγωγή του πολίτη και καθορισμού ελάχιστων κοινών προτύπων ως προς το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία της αγωγής του πολίτη σε ολόκληρη την Ένωση· θεωρεί ότι, για τον σκοπό αυτό, στις μονάδες αυτές θα πρέπει να συμμετέχουν τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι εκπαιδευόμενοι και η ευρύτερη μαθησιακή κοινότητα·
54. επαινεί το πρόγραμμα Σχολείων-Πρεσβευτών, το οποίο αυξάνει την ευαισθητοποίηση των μαθητών σχετικά με την ευρωπαϊκή κοινοβουλευτική δημοκρατία και τις ευρωπαϊκές αξίες, καθώς και την πρωτοβουλία Euroscola, που προσφέρει μια πρακτική εμπειρία εμπύθισης στο Ημικύκλιο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που αντιπροσωπεύει βιώσιμη προστιθέμενη αξία όσον αφορά την ατομική παροχή αγωγής του πολίτη και την ενεργό συμμετοχή στη δημοκρατική ζωή· ζητεί την καθιέρωση πιστοποίησης και αναγνώρισης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που αποκτούν οι συμμετέχοντες τόσο για εκπαιδευόμενους όσο και για εκπαιδευτικούς· θεωρεί ότι αυτό αποτελεί βέλτιστη πρακτική που πρέπει να κλιμακωθεί προκειμένου να επιτευχθεί συστημικό αποτέλεσμα σε ολόκληρη την Ένωση·
55. ενθαρρύνει όλα τα κράτη μέλη να καταρτίσουν και να αναπτύξουν εθνικά προγράμματα εθελοντισμού· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ των εθνικών συστημάτων και να αυξήσουν την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα των πολιτικών υπηρεσιών και του εθελοντισμού των νέων· ενθαρρύνει τα εθνικά συστήματα εθελοντισμού και τις υπηρεσίες δραστηριοποίησης των πολιτών να ορίσουν εμπειρίες ευρωπαϊκής κινητικότητας, σε αμοιβαία βάση·
56. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν την ευρωπαϊκή κινητικότητα των πολιτών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης που απευθύνεται στους νέους, με σκοπό να συμβάλουν στην πραγματική συμμετοχή των Ευρωπαίων πολιτών και στις υπηρεσίες τους· για τον σκοπό αυτό, ζητεί από την Επιτροπή και τα κράτη

μέλη να αυξήσουν σημαντικά τους πόρους για το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης· τονίζει ότι τα ευρωπαϊκά πρότυπα για τις εθελοντικές δραστηριότητες, όπως η οικονομική στήριξη των εθελοντών, η ασφάλιση, η μάθηση, η κατάρτιση, η ένταξη και η αρχή της μη υποκατάστασης θέσεων εργασίας, πρέπει να διατηρηθούν σε κάθε μελλοντική ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης· επιμένει ότι οι δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης μπορούν μόνο να συμπληρώνουν και να μην υποκαθιστούν τα εθνικά προγράμματα εθελοντισμού ή τις πολιτικές υπηρεσίες·

57. θεωρεί ότι η νήσος Ventotene και το μανιφέστο της έχουν διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο στην ιστορία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης· υπογραμμίζει τον ρόλο της νήσου ως εμβληματικού τόπου μνήμης όσον αφορά την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και για την προστασία των κοινών ευρωπαϊκών αξιών· υπογραμμίζει τη συμβολή της στην προώθηση της ευρωπαϊκής αγωγής του πολίτη, ιδίως μέσω της ενεργού συμμετοχής των νέων στο ετήσιο σεμινάριό της για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, το οποίο δρομολογήθηκε από τον Altiero Spinelli το 1982· τονίζει επίσης τη συμβολική σημασία των εργασιών αποκατάστασης της φυλακής του Santo Stefano και τις δυνατότητές της να αποτελέσει κέντρο αναφοράς για μόνιμες πολιτιστικές ανταλλαγές, δημόσιες εκδηλώσεις, εκθέσεις και συζητήσεις· θεωρεί, ως εκ τούτου, ότι αποτελεί ιστορικό κεφάλαιο της ηθικής και πνευματικής οικοδόμησης των ευρωπαϊκών αξιών·
58. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να επενδύσουν εξίσου στις επίσημες δράσεις της αγωγής του πολίτη και στην υποστήριξη της άτυπης αγωγής του πολίτη, σε προγράμματα σπουδών και εξωσχολικές δραστηριότητες, και να ενισχύσουν τα προγράμματα της ΕΕ για τη στήριξη της εκπαίδευσης και της αγωγής του πολίτη· ζητεί να συμπεριληφθούν στον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και στα εκπαιδευτικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από πόρους της ΕΕ ειδικοί στόχοι που σχετίζονται με την αγωγή του πολίτη· ζητεί να διατεθούν περισσότεροι χρηματοδοτικοί πόροι για τις δραστηριότητες, τα εργαλεία και τις δράσεις του Κοινοβουλίου που σχετίζονται με την προώθηση της αγωγής του πολίτη σε όλα τα κράτη μέλη, ιδίως το Eugoscola· καλεί την Επιτροπή να εγκρίνει τα πιλοτικά έργα που προτείνει το Κοινοβούλιο, τα οποία αποσκοπούν στην ενίσχυση της αγωγής του πολίτη· επιμένει στην ανάγκη για ειδικό προϋπολογισμό για την ανάπτυξη συγκρίσιμων δοκιμασιών σε επίπεδο ΕΕ στον τομέα της ιδιότητας του πολίτη·
59. θεωρεί ότι η Διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης αποτελεί μια κατάλληλη ευκαιρία για τη διεξαγωγή πολυεπίπεδης συζήτησης σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης, της νεολαίας και του πολιτισμού· καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να αποδεχτούν και να προωθήσουν τις τελικές εκθέσεις της ομάδας εργασίας της Διάσκεψης για την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τη νεολαία και τον αθλητισμό· θεωρεί, επομένως, ότι θα πρέπει να καθιερωθούν συντρέχουσες αρμοδιότητες στο πεδίο της εκπαίδευσης, τουλάχιστον στον τομέα της αγωγής του πολίτη, και ότι η άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας από την ΕΕ δεν θα πρέπει να αποκλείει τα κράτη μέλη από την άσκηση των δικών τους αρμοδιοτήτων·
60. καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο υποστήριξης της δημιουργίας σε κάθε δήμο των κρατών μελών ενός μνημείου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα παρέχει στους πολίτες ένα οπτικό σύμβολο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης·
61. καλεί τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τις προσπάθειές τους για την εφαρμογή της

σύστασης του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2012 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης¹⁴, δεδομένου του πλήθους των ικανοτήτων που αποκτώνται με αυτά τα είδη μάθησης, που είναι υποστηρικτικές, συμπληρωματικές ή και απολύτως αναγκαίες για την ανάπτυξη ικανοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη:

ο

ο ο

62. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή, καθώς και στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών.

¹⁴ EE C 398 της 22.12.2012, σ. 1.

**ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ
ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Ημερομηνία έγκρισης	15.3.2022
Αποτέλεσμα της τελικής ψηφοφορίας	+ : 23 - : 3 0 : 2
Βουλευτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Asim Ademov, Ilana Cicurel, Gianantonio Da Re, Laurence Farreng, Tomasz Frankowski, Romeo Franz, Αλέξης Γεωργούλης, Catherine Griset, Sylvie Guillaume, Hannes Heide, Irena Joveva, Petra Kammerevert, Νιάζι Κιζιλγιουρέκ, Ryszard Antoni Legutko, Predrag Fred Matic, Dace Melbārde, Victor Negrescu, Niklas Nienab, Marcos Ros Sempere, Monica Semedo, Andrey Slabakov, Massimiliano Smeriglio, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Θεόδωρος Ζαγοράκης, Milan Zver
Αναπληρωτές παρόντες κατά την τελική ψηφοφορία	Alexander Bernhuber, Diana Riba i Giner

**ΤΕΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΜΕ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΚΛΗΣΗ
ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

23	+
ECR	Dace Melbārde
PPE	Asim Ademov, Alexander Bernhuber, Tomasz Frankowski, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Θεόδωρος Ζαγοράκης
Renew	Ilana Cicurel, Laurence Farreng, Irena Joveva, Monica Semedo
S&D	Sylvie Guillaume, Hannes Heide, Petra Kammerevert, Predrag Fred Matic, Victor Negrescu, Marcos Ros Sempere, Massimiliano Smeriglio
The Left	Αλέξης Γεωργούλης, Νιαζί Κιζιλγιουρέκ
Verts/ALE	Romeo Franz, Niklas Nienab, Diana Riba i Giner

3	-
ECR	Ryszard Antoni Legutko, Andrey Slabakov
ID	Catherine Griset

2	0
ID	Gianantonio Da Re
PPE	Milan Zver

Υπόμνημα των χρησιμοποιούμενων συμβόλων:

+ : υπέρ

- : κατά

0 : αποχή